verkiezings manifest

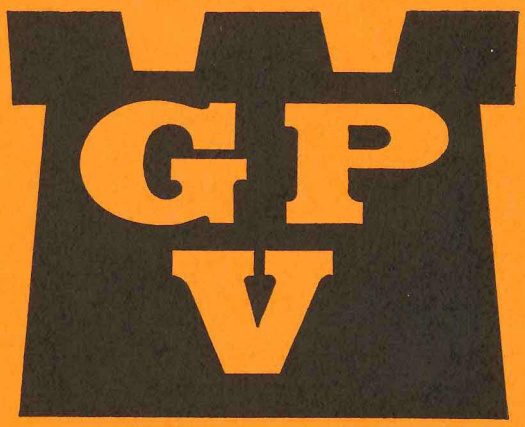

1972

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

UITGAVE GEREFORMEERD POLITIEK VERBOND

de weg uit de chaos

VERKIEZINGSMANIFEST NOVEMBER 1972

INHOUDSOPGAVE

Alweer verkiezingen (blz. 1)
Strooiavonden; De uitzondering; Tekorten en inflatie; Het verzuim van de regering; Morele inflatie; Naar vrije abortus; Het communistische gevaar; Wegbereider voor Den Uyl; Een betere weg.

1. *Bescherming van de openbare christelijke zede* (blz. 4)
2. *Krachtige handhaving van het gezag* (blz. 5)
3. *Activering van onze defensie* (blz. 6)
   a. Personeel; b. Materieel
4. *Buitenlands beleid naar bijbelse normen* (blz. 9)
   a. De verdrukking der christenen in Oost-Europa; b. Het Atlantisch bondgenootschap; c. De Europese samenwerking; d. Samenwerking van de kleine Noordzee-staten; e. Aziatische brandhaarden; f. Zuidelijk Afrika; g. Indonesië, de Zuid-Molukken, Nieuw-Guinea; h. Ontwikkelingssamenwerking
5. *Suriname en de Nederlandse Antillen* (blz. 12)
6. *De Nederlandse taal en cultuur* (blz. 12)
7. *Binnenlands bestuur* (blz. 13)
8. *Grondwetsherziening in Nederlandse zin* (blz. 13)
9. *Besliste strijd en bescherming tegen het inflatieonrecht* (blz. 14)
   a. Evenwicht tussen besteding en middelen; b. Noodmaatregelen vereist; c. Afdammen van de geldstroom
10. *Economische ontwikkeling in een zuiver leefklimaat* (blz. 17)
    a. Zuivering van ons leefgebied; b. Ontwikkeling en behoeftenvoorzieningen; c. Midden- en kleinbedrijf
11. *Aandacht voor de landbouw* (blz. 20)
12. *Sociale verantwoordelijkheid en verbondenheid* (blz. 20)
    a. Arbeidsmotivatie en werkgelegenheid; b. Bedrijfsoverleg; c. Loonvorming en verzekering; d. Vakorganisatie; e. Gastarbeiders
13. *Volksgezondheid* (blz. 23)
14. *Onderwijs en wetenschap in overeenstemming* (blz. 24)
    a. Particulier en openbaar onderwijs; b. Onderwijsvernieuwing; c. Kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs; d. Hoger onderwijs
15. *Welzijnszorg* (blz. 26)
16. *Verkeer en vervoer* (blz. 27)
17. *Woningbouw, Ruimtelijke ordening* (blz. 27)
18. *De kracht van onze kracht* (blz. 28)

Uitgave van het
Gereformeerd Politiek Verbond
Secretariaat:
Oranjelaan 97, Dordrecht.

ALWEER VERKIEZINGEN

Anderhalf jaar na de Tweede-Kamerverkiezingen van april 1971 worden de kiesgerechtigde Nederlanders alweer voor hetzelfde doel naar de stembus geroepen. De oorzaak kent ieder. In het kabinet-Biesheuvel brak een intern conflict uit. Na veel geharrewar en lijmpogingen kwam het zover dat een besluit tot ontbinding van de Tweede Kamer werd genomen, wat meteen betekende dat ook het kabinet eind november zal aftreden.

Voortijdige nieuwe verkiezingen, omdat de ministersploeg na één jaar en 12 dagen was versleten.... Dat is bepaald geen gunstig teken. Er is iets heel erg mis in de Nederlandse politiek!

De heer P. Jongeling, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Strooiavonden

Weet u nog van verleden jaar? Toen hebben vrijwel alle partijen de kiezers de schoonste en duurste beloften gedaan. De partijen van het Progressief Akkoord (PAK) gingen het verst, maar de regeringspartijen bleven nauwelijks achter. Godfried Bomans, die als kritisch luisteraar de verkiezingsbijeenkomsten van een aantal partijen bijwoonde en in „Elsevier" versloeg zei later voor de televisie: „Het leken wel strooiavonden!"

De uitzondering

Het GPV vormde een uitzondering. Het beloofde er niet op los, maar tekende in zijn verkiezingspropaganda eerlijk de situatie waarin ons volk terecht was gekomen: een toestand van geestelijke en morele inflatie en van daaruit voortvloeiende geldinflatie. Het GPV stelde niet het materiële eigenbelang in het middelpunt, maar de grote opdracht om ons land tot ontwikkeling te brengen op zulk een wijze, dat God erdoor geëerd wordt. Als zo'n politiek wordt gevolgd, zal ons volk weer gezond en gelukkig worden. Dan zal het niet alleen de geestelijke, maar ook de monetaire inflatie, de geldontwaarding, overwinnen.

In een duidelijk uitgewerkt program gaf deze partij ook aan, hoe dit alles kon worden verwezenlijkt. Het besef dat het zo moet, dat hier de uitweg wordt gewezen, bleek in 1971 te zijn gegroeid. Het GPV behaalde voor het eerst meer dan 100.000 stemmen en won er een zetel bij.

Tekorten en inflatie

Vlak na de verkiezingen kwam aan het licht, hoe slecht de financiële toestand van het land wel was. Een enorm gat in de begroting voor 1972, en nog veel grotere te verwachten tekorten voor de volgende jaren! Het vijfpartijenkabinet-Biesheuvel moest een groot deel van de verkiezingsbeloften naar de rommelzolder doen verdwijnen en in allerijl proberen twee kardinale

De bekende schrijver Godfried Bomans (overleden dec. 1971) bezocht in zijn laatste jaar allerlei verkiezingsvergaderingen.

problemen de baas te worden: het begrotingstekort en de inflatie.

Speciaal op het punt van de inflatiebestrijding is het kabinet evenwel in gebreke gebleven. Het heeft dadelijk na zijn optreden het loonbesluit en de prijzenbeschikking buiten werking gesteld en zichzelf daarmee beroofd van momenteel onmisbare wapens in de strijd tegen de geldkanker en tegen de kwade gevolgen die eruit voortvloeien.

Het eerste jaar van het kabinet-Biesheuvel bracht ons een inflatiegolf van bijna acht pct. stijging van het consumentenprijspeil, waarmee we op dit punt koploper werden van alle industriestaten in de gehele wereld. We zijn angstwekkend dicht gekomen bij de grens van tien pct., die volgens het woord van dr. J. Zijlstra, directeur van de Nederlandse Bank, een volk regelrecht naar de financiële afgrond voert. Nu al hebben we te kampen met een sterk gegroeide werkloosheid en nieuwe begrotingstekorten van zodanige omvang dat ze bijna niet weg te werken zijn.

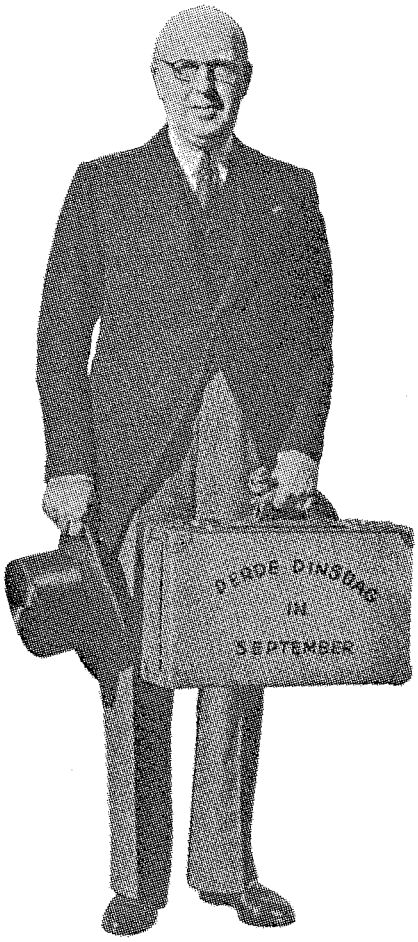

In 1946 presenteerde de toenmalige min. van financiën, prof. Lieftinck, de eerste naoorlogse Miljoenennota aan de Kamer. Ook toen was er een enorm begrotingstekort. Maar het was dan ook oorlog geweest.

Wij ontkennen niet dat het kabinet op het gebied van bezuinigingen vrij veel heeft gedaan. Daar hebben we in het algemeen waardering voor. We beseffen ook dat inflatiebestrijding een uiterst moeilijke zaak is. Maar de regering màg hier niet jaar in jaar uit in gebreke blijven. Zij heeft op de vastheid van de geldmaat evenzeer toe te zien als op de vastheid en betrouwbaarheid van gewichts- en inhoudsmaten. Zij mag zich ook niet verschuilen achter het feit dat er nu eenmaal een internationaal stelsel van vaste wisselkoersen bestaat, waardoor we ook een stuk inflatie uit het buitenland importeren. Want ten eerste behoeft zij in dezen niet volstrekt weerloos te blijven, (zie het punt „Strijd tegen het inflatieonrecht" op bladzij 17), en ten tweede is Nederland thans geen importeur, maar exporteur van inflatie!

Het verzuim van de regering

Hoe komt het dat alles fout ging?

Men is begonnen met een valse start: de verkiezingen van 1971, vol klatergouden beloften.

Toen na de stembus de harde feiten niet meer verhuld konden worden, had de nieuwe minister-president moeten tonen dat hij werkelijk de krachtfiguur was, die velen in hem zagen. Via parlement en publiciteitsmedia had hij zich met een boodschap tot de natie moeten wenden. Hij had eerlijk en duidelijk de gevaarlijke toestand moeten tekenen en heel het volk moeten oproepen, de regering te steunen in haar strijd voor een gezond financieel-economisch beleid, gezond geld en een gezonde samenleving. Hij had daarbij een dringend en bezielend beroep moeten doen op de beste christelijk-nationale waarden in ons volksleven. Hij had duidelijk moeten maken dat de regering haar eigen verantwoordelijkheid besefte en niet zou aarzelen, zo nodig, de instrumenten van lonen- en prijzenbeschikkingen te hanteren, als het bedrijfsleven geen maat zou weten te houden.

Inplaats van dit alles gaf het kabinet in zijn regeringsverklaring deze instrumenten welbewust prijs.

Hoe funest dit werkte was in het eerste regerings-halfjaar gebleken, maar die verloren eerste ronde bracht het kabinet niet tot betere gedachten. Ten slotte werd aangestuurd op een „sociaal contract", dat het bedrijfsleven met de regering zou moeten sluiten. Maar het kabinet heeft hardnekkig geweigerd te verklaren dat het, wanneer geen akkoord tot stand zou komen, zijn eigen verantwoordelijkheid zou beseffen en zelf de noodzakelijke maatregelen zou treffen! Het kabinet gaf zijn wapens prijs terwille van „het gesprek" met het bedrijfsleven. Maar het georganiseerde bedrijfsleven behoudt zijn wapens en de grote vakbonden hebben wel duidelijk gemaakt, ze ook te zullen gebruiken, wanneer zij hun zin niet krijgen! Zij komen niet slechts met eisen op het punt van lonen en prijzen, maar ook met politieke eisen, die vooraf moeten worden ingewilligd. Alsof er geen politieke partijen zijn, die ook de leden van de vakbeweging in hun kwaliteit van kiezers vertegenwoordigen, willen de grote vakbonden zelf decreteren wat het kabinet moet doen inzake het onderwijs, de belastingpolitiek, de defensie enz. Krijgen ze hun zin niet, dan geen sociaal-akkoord, maar de harde acties en stakingen!

Morele inflatie

Erger nog dan de monetaire inflatie is de morele inflatie in Nederland. Die twee staan trouwens

niet los van elkaar, maar versterken elkander wederkerig. Er is een geest van materialisme, van ontwrichting en bandeloosheid over ons volk gekomen. De golven van revolutionaire agitatie slaan steeds hoger op. Studentenrellen ondermijnen de eerbied voor gezag en wet. Naar de recepten van Marx, Mao en Marcuse wil men Nederland met geweld veranderen in een rode heilstaat. Schunnige films als „Joyriding" worden niet alleen vrij vertoond door de Vara, erger nog: voor hun vervaardiging heeft de minister van CRM geld beschikbaar gesteld! En dit geval staat bepaald niet op zichzelf.

In Den Haag verspreidde een homofielenclub onlangs aanstootgevende propaganda bij scholen voor voortgezet onderwijs. De heer Jongeling stelde hierover schriftelijke vragen aan minister Van Agt en verzocht de bewindsman maatregelen te nemen. De minister vond optreden echter niet nodig. Ook hier geldt: dit is slechts één voorbeeld uit vele.

Naar vrije abortus?

Het ergste is misschien wel wat zich afspeelt op het gebied van de abortus.

Het doden van ongeboren leven in de moederschoot heeft in ons land al een grote omvang aangenomen. De op dit gebied bestaande verbodsbepalingen worden willens en wetens veronachtzaamd. Thans wil men de wetgeving aanpassen aan de gegroeide kwalijke praktijk.

Dat wil de linkse oppositie in de Tweede Kamer. De socialisten Lamberts en Roethof dienden een wetsvoorstel in, dat feitelijk uitgaat van het beginsel „baas in eigen buik". Als de zwangere vrouw maar een arts weet te vinden die bereid is de verantwoordelijkheid voor het doden van het ongeboren kind op zich te nemen, is straffeloosheid verzekerd.

Maar ook de regeringspartijen willen legaliseren van de abortus! Niet alleen de VVD, maar eveneens KVP, ARP en CHU. Hun ministers en fractieleiders sloten op dit punt een regeerakkoord.

In het wetsontwerp van de KVP-ministers Stuyt en Van Agt is dat akkoord vervolgens nog verruimd en uitgehold. Het voornaamste verschil met het socialistische voorstel is, dat in het regeringsontwerp de arts nog overleg moet plegen met een andere arts en een deskundige, (bijvoorbeeld een geestelijke, of een maatschappelijk werker), eer hij tot het verrichten van de abortus overgaat. Maar aan het oordeel van deze adviseurs is de arts niet gebonden!

Zo zal straks de moord op het ongeboren leven, het doden van het meest weerloze schepseltje ter wereld, het moedwillig vernietigen van een levend mensje, worden gelegaliseerd met medewerking van de christendemocratische partijen!

Van de vertegenwoordigers van het GPV mag men weten dat zij zich met àlle kracht tegen deze poging zullen verzetten. Zij weten zich daarbij gesteund door vele deskundigen, artsen, kerkelijke ambtsdragers en door miljoenen christenen. De beslissing over deze zaak van leven en dood staat vlak voor de deur. Maar eerst komen nog de verkiezingen van 29 november a.s. Elke Nederlandse kiezer heeft *nu* nog de mogelijkheid, zijn stem uit te brengen op het GPV, dat van het begin af de spits heeft afgebeten in de strijd tegen deze kwade zaak!

Laat men ook niet vergeten: waar de abortus wordt gelegaliseerd, volgt op den duur vrijwel automatisch de euthanasie, het toebrengen van de „zachte dood" aan stokouden, ongeneeslijk zieken, zwaar invaliden, geestelijk onvolwaardigen. Wacht u voor de eerste stap!

Het communistische gevaar

Levensgevaarlijk is ook de afnemende weerstand in ons land tegen het communistische gevaar.

Bescherming van het leven.

Velen zien het communisme nauwelijks meer als een bedreiging. Zij geloven dat het wel mogelijk is, het marxistische economische systeem over te nemen met behoud van de geestelijke en politieke vrijheden. Maar de praktijk heeft tot nu toe in ieder land geleerd, dat dit onmogelijk is en dat communisme betekent geloofsvervolging, politieke discriminatie, geestelijke dwang, harde onderdrukking. Denk aan de Sowjet-Unie, aan de duizenden christenen in Russische kerkers aan Solzjenitsyn, aan de joden in Rusland, aan de schandelijke politieke processen in Tsjechoslowakije.

De feiten spreken overduidelijke taal, maar vele politieke partijen in Nederland sluiten de ogen en stoppen de oren toe. In een tijd dat bezuiniging bittere noodzaak is, vindt elk belang, elke subsidie, elke staatsuitgave zijn verdedigers. Maar op de post „Defensie" mag naar hartelust worden besnoeid. Voor het ontzaglijk gevaar dat we straks

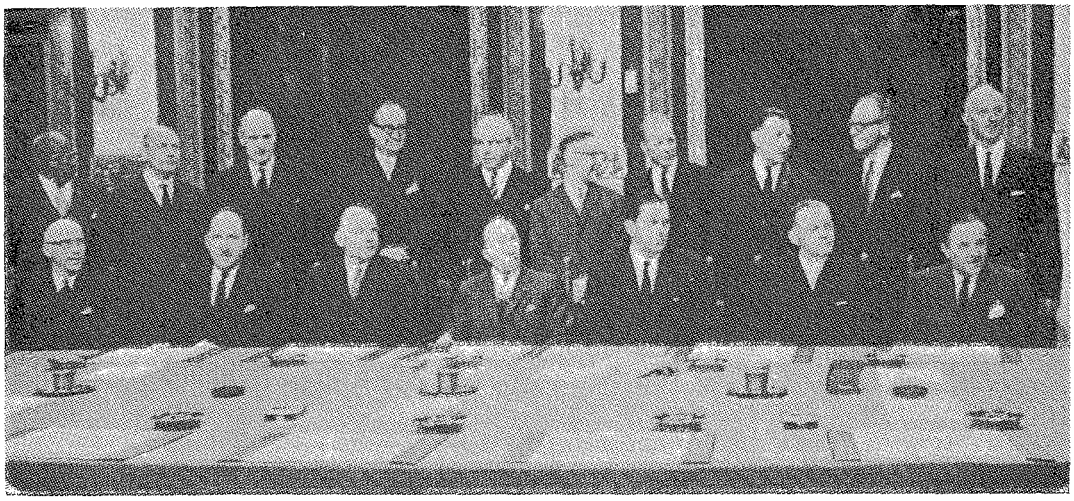

Het laatste gemengd confessioneel-socialistische kabinet in 1965. Minister-president Cals zit hier tussen de beide vice minister-presidenten Vondeling en Biesheuvel. Minister Den Uyl is de tweede van links op de achterste rij.

een vazalstaat of „bezet gebied" van de Sowjet-Unie zullen worden, sluit men moedwillig de ogen. Hoewel we nog slechts ruim een kwart eeuw geleden een les hebben gehad die we nooit zouden mogen vergeten!

Wegbereider voor Den Uyl

Het kabinet-Biesheuvel had de kàns en had de PLICHT het klokketouw te grijpen en de natie te wekken uit een dommel die een doodsslaap dreigt te worden. Als die poging was gelukt — er leven heus nog wel betere geestelijke normen en waarden in ons volk, maar er is gebrek aan goede leiding, ook in politiek opzicht — zouden regering en volk de kracht hebben gevonden om zowel de morele als de monetaire inflatie de baas te worden.

Het is de kardinale fout van het kabinet-Biesheuvel en van de regeringspartijen, dat zelfs geen ernstige poging daartoe is gewaagd. Het neutralistische, afwachtende, beslissingen uitstellende kabinetsbeleid leidde tenslotte tot een ernstige politieke crisis en tot vervroegde verkiezingen.

Door af te treden en de Tweede Kamer te ontbinden zet het kabinet de deur van het Catshuis open voor de heer Den Uyl. We krijgen straks naar alle waarschijnlijkheid òf een socialistisch, òf een socialistisch-christendemocratisch kabinet, maar in beide gevallen zal de PvdA zijn stempel gaan zetten op het regeerbeleid. Daarmee zijn we dan van de regen in de drup terechtgekomen.

Aan wie de schuld? Allereerst aan de halfhartige christendemocratische politici die het door hun politiek en geestelijk tekortschieten zover lieten komen!

Een betere weg

Het kàn anders en het móét anders in Nederland. Als ons volk terugkeert tot Gods geboden, ook in de politiek, kunnen er grote dingen gebeuren!

Het Gereformeerd Politiek Verbond heeft een program ontwikkeld dat heel concreet aangeeft, welke weg wij moeten inslaan. U vindt het in de volgende kolommen. Neemt er kennis van en steunt ons in de strijd om het behoud van een natie die ten dode wankelt!

---

1. BESCHERMING VAN DE OPENBARE CHRISTELIJKE ZEDE

In de troonrede van het jaar 1937 werd als een van de doelstellingen der regering genoemd een gezonde ontplooiing van het huwelijks- en gezinsleven.

Een dergelijke passage zou in een troonrede heden ten dage wel haast ondenkbaar zijn.

Weliswaar werd in 1970 in de troonrede nog gezegd dat de snelle verschuiving van normen nimmer zal mogen leiden tot het prijsgeven van fundamentele waarden, maar wat dan te denken van de acceptatie door de regering van de abortus provocatus? Indien het kortgeleden door de regering ingediende wetsontwerp tot wet wordt verheven dan zal het voor iedere vrouw praktisch mogelijk zijn in overleg met de door haar geraadpleegde arts te komen tot afbreking van haar zwangerschap.

Als dat niet is een prijsgeven van fundamentele waarden dan vragen wij ons af wat daaronder dan wèl zou moeten worden verstaan.

Niemand late zich wijs maken dat het „slechts" gaat om „menselijk leven in ontwikkeling" en dat dit leven in de eerste maanden van de zwan-

gerschap nog wel kan worden aangetast, want het wetsontwerp laat de grens over aan de medicus en die grens zal, naarmate de medische wetenschap verder komt, ook verder worden verschoven, zoals nu in het buitenland al het geval is.

En meent men nu werkelijk dat het zal blijven bij het aantasten van het menselijk leven door afbreking van zwangerschap? Wanneer men daarvoor niet terugdeinst dan evenmin voor het bekorten van 't mensenleven door euthanasie, de pijnloze dood.

In een openbare statenvergadering werd daarover onlangs het volgende gezegd: „Men denke aan inrichtingen voor verzorging van kinderen van wie menselijkerwijze uitgesloten is dat zij ooit enig levensgeluk zullen bereiken, die een verzorging eisen van 1 op 1, wier leven in de zin van een vegetatief leven men nu technisch vaak tot 30 jaar kan verlengen. Dat is een ramp voor de betrokken personen zelf en voor de ouders. Het ontneemt arbeidskracht die voor „gezonde zieken" nodig zou zijn".

U moet dit eens goed lezen! Daar staat in feite dat wij er ernstig over moeten gaan denken of wij zulke kinderen maar niet beter een pijnloze dood moeten laten sterven. En dat, omdat er anders geen arbeidskrachten meer overblijven voor de verpleging van zieken die nog beter kunnen worden.

Het komt er, kort samengevat, op neer dat het kindertal drastisch moet worden beperkt en dat wij de ongeneeslijke zieken maar moeten doden, omdat daar geen verpleegkundig personeel voor beschikbaar kan worden gesteld.

De christen-democratische partijen voelden er niets voor de abortuswet voor de verkiezingen in behandeling te nemen. Zijn ze wellicht bevreesd dat hun dat wel eens stemmen zou kunnen kosten?

Maar laat u zich niet misleiden. Zij hebben dit wetsontwerp niet verloochend!

U krijgt echter op 29 november 1972 nog gelegenheid door uw stem er toe bij te dragen dat dit kwaad wordt tegengegaan.

Er is echter meer. Wij menen dat de regering in overeenstemming met de grondslagen van een christelijke samenleving door haar wetgeving het huwelijk dient te beschermen. Anderssoortige verbintenissen mogen op geen enkele manier burgerlijke erkenning krijgen. De gedachte van een volksverzekering tegen de financiële gevolgen van echtscheiding wijzen wij af.

Het ligt niet op de weg van de Nederlandse regering, een politiek te voeren, die gericht is op afremming van de bevolkingsgroei. Er is in ons land nog steeds een tekort aan handen, gezien het grote aantal buitenlandse arbeidskrachten. Kinderen gaan de vergrijzing van een volk tegen en kunnen bouwen aan de toekomst waarmee de gehele natie gebaat is.

Het is niet de roeping van de regering beroepsarbeid van met name de jonge gehuwde vrouw te stimuleren door extra gunstige belastingheffing of door subsidiëring van crèches. De voornaamste taak van een moeder met jonge kinderen ligt in haar gezin en de overheid hoort ook dat milieu te beschermen tegen de eisen van de economische produktie.

Weduwen met kinderen en alleenstaande moeders zullen de nodige hulp moeten krijgen om hun kinderen te onderhouden.

Voorlichting over geboortebeperking dient niet door de overheid bekostigd te worden. De gemeenten behoren de bevoegdheid te behouden om verkoop van anti-conceptiva buiten besloten ruimten te verbieden.

Het beste middel om het ongehuwde moederschap vandaag tegen te gaan is te bevorderen dat het publieke klimaat minder op sex wordt gericht. Om van dit laatste de noodzaak te erkennen behoeft niet te worden afgegaan op tradities van vorige generaties, maar is het voldoende het woord in herinnering te roepen van Christus die verklaarde dat ieder die een vrouw aanziet om haar te begeren in zijn hart reeds echtbreuk met haar heeft gepleegd. Daarom moet de losheid van zeden als een verkeerd voorbeeld uit het openbare leven worden teruggedrongen en dient de wetgeving ter bestrijding van misdrijven tegen de zeden onverkort te worden gehandhaafd en metterdaad toegepast. Indien wettelijke formuleringen (als „aanstotelijk voor de eerbaarheid") door de praktijk zijn uitgehold zal de wetgever meer concrete maatstaven moeten formuleren.

De regering zal meer dan tot dusver gebruik moeten maken van haar bevoegdheid krachtens de Omroepwet, om sancties toe te passen op uitzendingen die gevaar opleveren voor de veiligheid van de staat, de openbare orde of de goede zeden.

Het toezicht op openbare film- en toneelvoorstellingen dient eerder te worden verscherpt dan te worden afgebroken.

De overheid moet door inachtneming van de zondagsrust in haar diensten een voorbeeld zijn voor het volk. Zij zal nationaal en op EEG-niveau moeten ijveren voor beperking van de zondagsarbeid in het bedrijfsleven en met name dat technologisch speurwerk moeten aanmoedigen, dat gericht is op het ontwerpen van machines en apparatuur die afgesteld zijn op regelmatige onderbreking van de werkweek door een rustdag. Ook hier mogen de eisen van de economische produktie niet de overhand hebben op de handhaving van Gods universele wet, die tot heil is van heel de natie, speciaal door een gelijktijdig met het gehele gezin genoten rustdag.

---

2. KRACHTIGE HANDHAVING VAN HET GEZAG

Het ontzag voor recht en wet in onze dagen taant. Dat erkende onze minister van justitie in de toelichting op zijn begroting voor 1972. Dat zien wij bewaarheid nu de inschrijving aan de universiteiten door be-

zetting van de inschrijvingslokalen en andere acties van de studenten werd geboycot.

Maar moet de minister niet verweten worden dat hijzelf aan het tanen van het rechtsbesef medewerkt? In de Tweede Kamer werd verleden jaar door de minister gezegd dat niemand totnogtoe in dit land het recht heeft een fiets te stelen. Tot nog toe! Mejuffrouw Goudsmit van D '66 zei toen dat iedereen het recht heeft een fiets te stelen; alleen word je dan misschien gestraft. De minister antwoordde hierop dat het een woordenspel dreigde te worden.

Hoezeer het rechtsbesef verzwakt zagen wij in het geval van een medewerker van een zgn. alternatieve hulpverleningsorganisatie de „Sosjale Joenit" die een minderjarige die bij zijn ouders was weggelopen en door de justitie werd gezocht aan de nasporing van de justitie onttrok. Zijn redenering was dat hij in zijn geweten daartoe verplicht meende te zijn. Maar iemands geweten kan hem geweldig misleiden; met al de gevolgen daarvan voor de samenleving indien ieder met negering van de wet maar volgens zijn geweten te werk gaat.

En als er dan nog een strafbedreiging bestaat dan houdt men de rechter voor, dat hij niet „zo maar" een straf mag opleggen. Hij moet dan — zo redeneert men tegenwoordig — van zijn hoge zetel afdalen, het liefst ook maar zich ontdoen van zijn ambtsgewaad en met de verdachte en de officier van justitie en de verdediger om de tafel gaan zitten om te onderzoeken wat de beste „behandeling" voor de verdachte zou zijn. Aldus wordt de rechter „omgeturnd tot een soort van veredelde maatschappelijk werker".

De overheid mag echter het haar door God verleende gezag niet te grabbel gooien. En de onderdanen zijn verplicht zich aan dat gezag te onderwerpen. Een te slap optredende overheid enerzijds en een paar bandeloze groepen tussen de bevolking anderzijds (denk aan de studentenacties) dreigen almeer het maatschappelijke leven volkomen te ontwrichten.

Nu de bandeloosheid door sommige groepen tot systeem wordt verheven, moet de regering zonodig de wetgeving aanpassen om krachtiger optreden mogelijk te maken. Urgent is de uitvaardiging van een strafbepaling tegen het kraken van leegstaande panden.

Ruimere bevoegdheden voor èn effectieve organisatie van de politie zijn noodzakelijk om op te treden tegen georganiseerde guerrilla en geweld oefening van anarchistische elementen, als ook om de toenemende criminaliteit krachtiger te kunnen bestrijden.

Uitbreiding, grondiger scholing en betere salariëring van het geüniformeerde politiepersoneel zijn een dringende noodzaak om alle burgers duidelijk te maken dat de overheid in staat is de openbare orde te handhaven en de goedwillenden te beschermen. De politie moet er van verzekerd kunnen zijn dat zij bij de uitoefening van haar taak de morele steun van de politiek-verantwoordelijke gezagsdragers heeft. Uitbreiding van de politie is te meer noodzakelijk, omdat momenteel in ons land een aanzienlijk percentage vergrijpen en misdaden onopgehelderd en onbestraft blijft.

Bij de bestraffing van misdadigers zal de overheid het vergeldingsbeginsel niet op de achtergrond mogen laten dringen door overwegingen van humanitaire aard. Daarom zal de overheid ook wederinvoering van de uiterste straf voor moordenaars serieus moeten overwegen.

Bovenal is van belang, dat de regering er tegenover de burgers openlijk van getuigt, op welke gronden zij de eerbiediging van haar gezag mag verlangen. Zij heeft immers van Godswege de roeping de goede voortgang van de samenleving te bevorderen.

3. ACTIVERING VAN ONZE DEFENSIE

In juni 1970 ging er een schok door ons land. Prof. L. de Jong, de directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, wees er toen in een toespraak op, dat ons land in het gezicht van de communistische Sovjet-dictatuur dezelfde weg van defensieverzwakking uitgaat als vóór

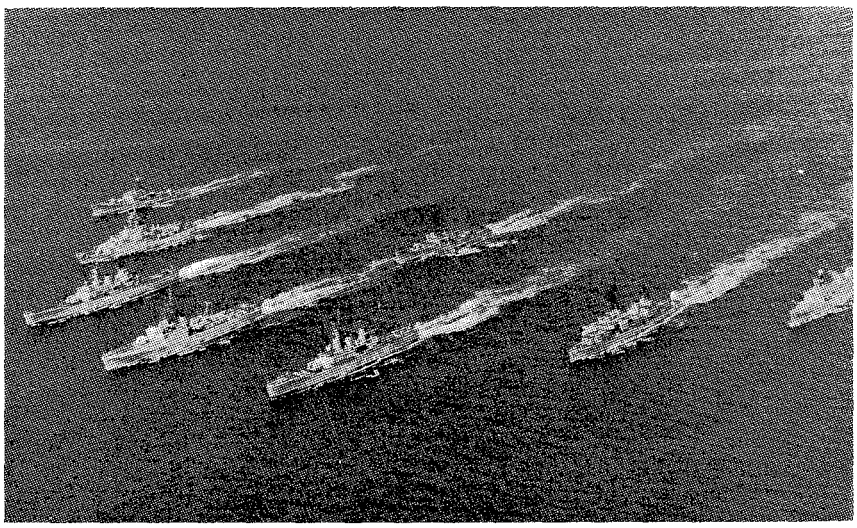

NAVO-smaldeel, van links naar rechts bestaande uit Noorse, Westduitse, Nederlandse, Canadese en andere jagers en fregatten.

de oorlog, toen we Hitler als buurman hadden. Maar de schok die door ons land ging, ebde weer weg. Een commissie-Van Rijckevorsel moest nagaan wat noodzakelijk is voor onze defensie. Beslissingen werden echter niet genomen en de verzwakking van onze defensie gaat verder.

De regering mag niet langer om deze problemen heenlopen en moet besluiten nemen. De Russische militaire dreiging als steun voor de propaganda voor het Sovjet-communisme neemt niet af. De machtsontplooiing van het Warschau-Pact met landlegers, luchtmacht, Sovjet-marine en raketmacht (het vierde krijgsmachtonderdeel van de Sovjet-staat) wordt niet zwakker door de Russische militaire inspanning in het oosten bij China. Als een weerloos volk „vrede" roept (zoals in Tsjechoslowakije in 1968), roept de Sovjet-Unie dat niet na, maar stuurt tanks. De militaire dreiging behoort tot het Sovjet-systeem en zonder het risico van een nucleaire wereldoorlog kan dit systeem niet van buitenaf worden veranderd.

Verandering van Rusland is alleen mogelijk van binnenuit, door een innerlijke geestelijke kracht en een verandering in het Russische volk. Daarom moet de regering voortdurend alle vreedzame middelen aanwenden om de Sovjet-regering te bewegen de geestelijke vrijheid van haar burgers te erkennen, en wel in de eerste plaats de vrijheid voor de kerken en voor het christelijk onderwijs. Zolang hiervan geen sprake is, moeten wij ermee rekenen, dat wij blijvend zullen leven met de dreiging van de Sovjet-macht aan onze grenzen. Als wij de constante macht van die dreiging niet zouden zien en ons aan het droombeeld overgeven dat een meer ideale toestand zonder militaire bedreiging reeds gaat aanbreken, zullen we meer en meer worden ingelijfd bij het dwangsysteem van de Sovjet-Unie. Ook het oude Romeinse Rijk moest zijn militairen bij de grenzen opstellen, en toen de kracht van de legioenen werd ondermijnd, stortte het rijk in elkaar. Wij kunnen vandaag voorzien wat er gebeurt als onze defensie wordt onttakeld en daarom zijn heractivering van onze thans zeer verzwakte defensie en blijvende militaire inspanning noodzakelijk.

Daarvoor is in de eerste plaats nodig: een nieuwe en sterke motivatie voor het verrichten van militaire dienst en voor het opbrengen van de financiële lasten van het onderhoud en de aanschaf van het noodzakelijke materieel. Dit is zo belangrijk, dat een toegeven aan de tijdgeest, die zich keert tegen het wettige gebruik van macht voor en door de westelijke wereld en ook door ons land, nergens in de krijgsmacht mag voorkomen. Een reorganisatie van het Studiecentrum Militair Leiderschap is daarom noodzakelijk.

Onze regering en onze defensietop moeten erkennen dat de liefde en de eerbied voor God de grondslag zijn en de energie leveren voor de goede verhoudingen onder de mensen die moeten samenwerken in de militaire maatschappij. Dit geldt zowel voor hen die als collega's in een arbeidsploeg moeten samenwerken, als voor de verhouding tussen soldaat en commandant.

De regering moet ook een gezond idealisme in de krijgsmachtonderdelen bevorderen.

Het is immers een goed ideaal om te werken voor de vrijheid van het leven der burgers in onze staat, om te laten zien dat de God van de Bijbel kracht geeft en om ons land zo een naam te doen maken onder de volken.

De regering moet aan deze idealen niet positief steun verlenen in de krijgsmacht, maar ze ook beschermen tegen b.v. de invloed van heel wat mensen van de publiciteitsmedia, en belachelijk te maken.

a. Personeel

Het militaire tuchtrecht moet, mede met een beroep op de beperkte autoriteit die dit gezonde idealisme in de krijgsmacht meebrengt, worden vernieuwd. Daarbij moet de mogelijkheid van beklag bij misbruik van gezag goed worden geregeld. Saamhorigheid, loyaliteit (trouw) en zelfdiscipline moeten door dit idealisme worden bevorderd en animositeit tussen commandanten onderling moet publiek worden afgekeurd. Het mag bij de verhoudingen binnen de krijgsmacht niet gaan om het aanzien van personen, maar om de dienst voor het gemeenschappelijke doel.

De zelfdiscipline en het goede idealisme mogen ook niet worden bedorven door kritische soldatenbonden. De V.V.D.M. moet alleen worden aanvaard als onderhandelingspartner als zij pleit voor zakelijke belangen der dienstplichtigen, inzover die niet langs de weg van de Staten-Generaal moeten worden bepleit. Maar als de V.V.D.M. zich gedraagt als een buitenparlementaire politieke actiegroep, is zij onaanvaardbaar en behoren haar faciliteiten (vrijstelling van bestuurders, hulp bij contributie-inning) te vervallen.

De regering moet er de nadruk op leggen dat zij die deel uitmaken van de krijgsmacht een eervolle taak vervullen in de samenleving. Zij moet bevorderen dat jongelui met goede capaciteiten het volgen van een officiers- of specialistenopleiding ernstig gaan overwegen, zodat er bekwame krachten beschikbaar zijn voor het hogere beroepskader van leger, vloot en luchtmacht. Wie een volledige of gedeeltelijke academische opleiding heeft gevolgd moet in zoveel mogelijk gevallen recht krijgen op een verkorte opleiding tot beroepsofficier bij elk van de krijgsmachtonderdelen. Naast de dienstplichtvervulling zoals deze thans plaats vindt, moet er meer gelegenheid worden geboden voor een gratis opleiding bij het middelbaar of hoger beroepsonderwijs, dan wel bij het wetenschappelijk onderwijs voor hen die daarna enkele jaren militaire praktijk willen verrichten. Deze vrijwilligers kunnen de continuïteit van de bezetting van de militaire afdelingen verzekeren en kunnen na hun militaire periode gemakkelijk overgaan naar een zoveel mogelijk verwante functie in de burgermaatschappij. Wij zouden niet graag zien, dat onze krijgsmacht volledig

uit vrijwilligers wordt opgebouwd, omdat het deel van de burgers, dat niet tot de vrijwilligers heeft behoord, dan in een afhankelijke positie zou worden gebracht en onverschillig worden voor de vrijheid van het land.

De regering zal er wel op moeten toezien dat alle dienstplichtigen zich binnen de krijgsmacht zo goed mogelijk kunnen ontplooien en niet tot ledigheid of zinloze bezigheden vervallen. De maatschappelijke nadelen van de vervulling van de militaire dienst, in vergelijking met de voordelen voor anderen die afgekeurd of vrijgesteld worden, zullen zo goed mogelijk moeten worden opgevangen.

Ook moet voorkomen worden dat er een overcompleet in de hoge rangen ontstaat. Daarom moeten de bezoldigingsschalen worden verlengd en moeten de bevorderingen langzamer verlopen.

De regering behoort alsnog te voldoen aan de gerechtvaardigde verlangens van de oud-militairen van het voormalige Kon. Ned.-Ind. leger tot uitbetaling van hun soldij over de jaren doorgebracht in Japanse krijgsgevangenschap.

Godsdienstige en ethische gewetensbezwaren tegen militaire dienstplichtvervulling behoren te worden erkend; echter geen politieke bezwaren. Propaganda voor dienstweigering mag binnen de kring van de krijgsmacht niet worden getolereerd.

b. Materieel.

Het defensie-apparaat moet bijdragen tot het machtsevenwicht met de Sovjet-Unie, conflicten kunnen lokaliseren en oorlog voorkomen. Daarvoor is in de eerste plaats een landmacht nodig, die in bondgenootschappelijk verband kan bijdragen de landmacht van de Warschaupactlanden als grotendeels vastelandsmogendheden te weerstaan. Wil onze landmacht haar overeengekomen taak in NAVO-verband nakomen, dan moeten wij zes parate brigades in stand houden. Het is noodzakelijk dat thans snel een beslissing wordt genomen over een bruikbaar oefenterrein. Het is niet nodig, dat wij steeds het allerduurste materiaal aanschaffen; het moet echter op gelijk peil zijn met het Amerikaanse.

Waar kostenbesparing mogelijk is door bij de aanschaf samen te werken met bondgenoten zal dit niet mogen worden nagelaten. Hierdoor wordt 'n zekere standaardisatie verkregen, terwijl dit tevens een bijdrage kan leveren tot het behoud van Amerikaanse troepen in Europa. De regering moet proberen hierbij zoveel mogelijk ruilorders voor onze industrie te krijgen.

De Koninklijke Luchtmacht moet een zelfstandig onderdeel van onze defensiemacht blijven. Het afstoten van de luchtmacht of van een van de andere krijgsmachtonderdelen naar een van de middelgrote Europese bondgenoten brengt ons tussen de andere nationale staten in een te afhankelijke positie, wat tijdens een conflictsituatie schadelijk zou blijken. Het is nog beter het oude luchtmachtmaterieel te herstellen (als de middelen voor vernieuwing slechts langzaam beschikbaar komen) dan het af te schaffen. De luchtmacht is bovendien het krijgsmachtonderdeel dat het eerst in actie komt bij een alarmtoestand.

Vorming van een Westeuropese kernmacht is verkeerd, omdat dit afbreuk zou doen aan de Atlantische verbondenheid en de weg vrijmaakt voor een Europese avonturenpolitiek. De instandhouding van een effectief conventioneel defensie-apparaat vormt de beste bijdrage tot voorkoming van het gebruik van kernwapens. In geval van uiterste noodzaak is dit gebruik echter niet principieel ongeoorloofd.

In de zeegebieden die voor West-Europa van belang zijn — en het zou gewenst zijn, indien de NAVO daartoe ook het zuidelijk deel van de Atlantische Oceaan zou gaan rekenen — moet het machtsevenwicht zo worden gehandhaafd, dat de scheepvaart hier zo ongestoord mogelijk kan plaatsvinden. Wij moeten ons aandeel hierbij leveren door verouderde vliegtuigen, schepen en overig materieel volgens een programma te vervangen, waarbij de onderzeebootbestrijding en mijnenbestrijding de eerste aandacht krijgen. Geleide-wapen fregatten moeten gaandeweg de kruisers vervangen.

In 1971 wilden wij het defensie-

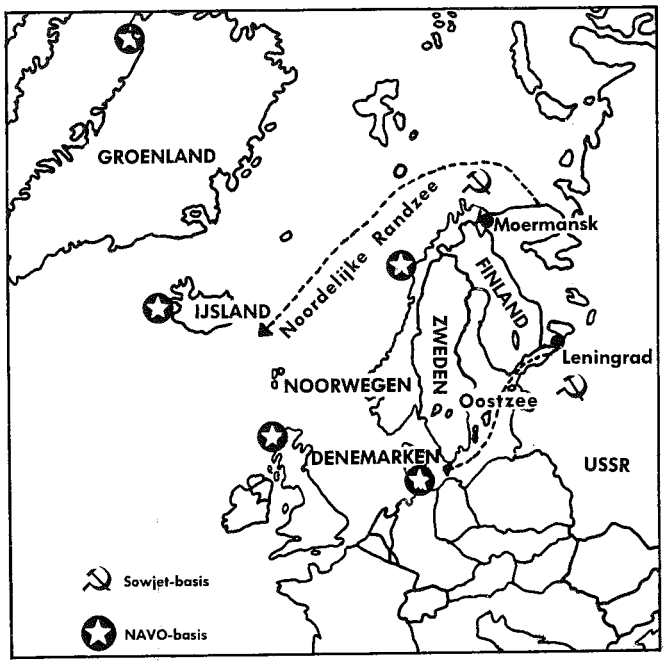

De NAVO-bondgenoot Noorwegen draagt er evenals de NAVO-basis op IJsland toe bij, dat de noordelijke Sowjet-vloot onze verbindingen met Amerika niet kan verbreken.

budget stellen op 4—4½ pct. van het netto nationale inkomen. Na verschijning van het rapport Van Rijckevorsel is er geen reden om hierin verandering aan te brengen. De investeringen moeten tenminste een kwart van het defensiebudget uitmaken, ten einde de door dit rapport aangewezen lacunes geleidelijk te kunnen opheffen.

Ook de beveiliging van de burgers tegen de gevolgen van oorlogsgeweld moet de volle aandacht van de regering hebben. De civiele verdediging moet in de eerste plaats afdoende beveiliging bieden bij aanvallen met conventionele wapens, maar binnen de grenzen van het betaalbare moet ook de verwoestende werking van een atoomaanval zoveel mogelijk worden ingedamd. Regelmatige regeringsvoorlichting over mogelijke gevaren is noodzakelijk. Een deel van het personeel en materieel van de civiele verdediging moet paraat zijn om hulp te verlenen bij het bestrijden van de gevolgen van andere dan oorlogsrampen.

---

4. BUITENLANDS BELEID NAAR BIJBELSE NORMEN

a. De verdrukking der christenen in Oost-Europa

Het lot van de christenen in verscheidene Oosteuropese landen, aan wie, ondanks 'n grondwettelijk erkende vrijheid van godsdienst op alle mogelijke manieren wordt belet met hun kinderen God te dienen naar Zijn Woord, verontrust ons in hoge mate. De Nederlandse regering dient eraan mee te werken dat de wereldopinie, die zich over deze zaak te weinig druk maakt, wakker wordt geschud door de Oosteuropese landen voor het forum van de Verenigde Naties openlijk aan te klagen. Zij moet zich daarbij in de eerste plaats beroepen op de leer van Christus, die heeft gezegd „Geeft aan de keizer wat des keizers is, maar aan God wat God toekomt".

Overigens behoeft deze vervolging ons niet te verwonderen, aangezien het communisme een anti-christelijke ideologie is die de totale mens voor zich opeist en geen enkele afwijking duldt. Nu de onderdrukte christenen zelf in toenemende mate hun lot in het vrije Westen bekend maken, met grote risico's voor hun vrijheid en leven, zijn pleidooien langs geheime diplomatieke kanalen niet meer voldoende. De praktijk bewijst dat de communistische regeringsleiders voor een negatief oordeel van de wereld-opinie — die zij zelf in andere zaken zo vaardig plegen te bespelen — niet ongevoelig zijn.

De totstandkoming van een internationaal verdrag waarbij de rechten van iedereen op vrijheid van godsdienstig belijden en vrijheid van onderwijs en opvoeding voorzover deze met de godsdienst samenhangen, uitdrukkelijk worden erkend, juichen wij toe. Wil zo'n verdrag evenwel waarde hebben, dan dienen zekeringen te worden ingebouwd dat het geen dode letter blijft.

Bij de rechtstreekse contacten die de regering met die van de Sowjet-Unie heeft, zal zij steeds in rekening moeten brengen dat de wereldtriomf van de communistische ideologie de einddoelstelling van het Kremlin blijft. Internationale ontspanning kan daarom alleen worden nagestreefd vanuit een positie van kracht, die geen twijfel laat over onze bereidheid onze vrijheden te verdedigen. Eenzijdige concessies, zoals erkenning van de door de Sowjet-Unie in stand gehouden DDR, doen hieraan afbreuk. Terughoudendheid is geboden jegens de door het Kremlin met kracht nagestreefde Europese Veiligheidsconferentie, opdat die niet zal neerkomen op berusting in de verdeling van Europa zonder meer. Van de communistische landen zal gevraagd mogen worden dat zij hun inwoners niet langer beletten kennis te nemen van informatie uit het Westen of te emigreren. De Nederlandse regering mag geen enkele medewerking geven aan een communiqué waarin op enigerlei wijze de „Brezjnew-doctrine" wordt erkend.

b. Het Atlantisch bondgenootschap

De Nederlandse regering moet haar lidmaatschap van de NAVO en de daaruit voortvloeiende verplichtingen onverkort handhaven. De NAVO is allereerst opgericht voor de gemeenschappelijke verdediging tegen dreigende agressie van het communistische blok. Gezien dat doel en de belangrijke strategische positie van de bewuste landen kunnen wij niet instemmen met de eis dat Portugal en Griekenland worden uitgestoten. Wel zou het aanbeveling verdienen het NAVO-handvest zodanig te herschrijven dat geen ideologische verbondenheid van de lid-staten wordt gesuggereerd.

De kritiek die velen in ons land zo gretig uitbrengen op de Verenigde Staten, gaat buiten alle werkelijke verhoudingen en vormt een gevaar voor de Amerikaanse bereidheid tot militaire bescherming van West-Europa. Zulke kritiek moet beperkt blijven tot kwesties waar van een duidelijke en grove schending van Gods wetten blijkt.

c. De Europese samenwerking

Nu de bevolking van Noorwegen er voor een groot gedeelte voor terugschrok de vrijheidsbeperking te ondergaan die het lidmaatschap van de EEG meebrengt, dient met het oog hierop te worden nagegaan hoe in de toekomst het aangaan van politieke bindingen tussen de EEG-staten kan worden voorkomen. Getracht moet worden het langs deze weg ook voor Noorwegen mogelijk te maken om later toch op gelijke voet als de tegenwoordige lidstaten te kunnen toetreden. Daardoor zal ook de interne verdeeldheid rondom de EEG binnen Engeland kunnen worden opgeheven.

Uitbouw van de Europese gemeenschappen tot een politiek bondge-

nootschap, dat zich met militaire zaken en buitenlandse politiek zou bezighouden, is ongewenst. Daardoor zou in de hand worden gewerkt, dat de grote staten (Frankrijk, West-Duitsland en Engeland) in feite aan de kleine leden het buitenlands beleid dicteren. Ook de eerste formele stap in deze richting — de vestiging van een permanent politiek secretariaat — dient achterwege te blijven.

Ook het toekennen van macht aan het Europese Parlement, het organiseren van directe verkiezingen van dit Parlement en partijvorming op Europees niveau zullen de macht van de grote Europese staten ongewild versterken. Wel is betere controle op de Europese instellingen noodzakelijk. Dit kan door openbaarheid van de vergaderingen van de Raad van Ministers en onderwerping van besluiten van deze raad, wanneer die invloed hebben op de nationale begrotingen, aan goedkeuring door de nationale parlementen.

Een Europese monetaire unie moet niet worden nagestreefd, aangezien er hiervoor te weinig morale en sociale verbondenheid tussen de EEG-landen bestaat. Vaste onderlinge wisselkoersen verhogen de neiging van de EEG-landen om op de zak van hun mede-lidstaten te gaan teren. Het land dat financieel en economisch het zwakst staat, zal de toon aangeven, waardoor de inflatie wordt bevorderd. Al met al zal deze zaak de positie van het geld in de EEG-landen thans eerder verder verzwakken dan versterken.

De Nederlandse regering moet niet toegeven aan de aandrang om de EEG om te zetten in een Europese staat met superautoriteiten. Daartegenover moet zij erop wijzen, dat de opbouwende kracht die van de eigen roeping van een klein land kan uitgaan, bij de ontwikkeling van de staten van Europa niet verloren mag gaan. Onze regering moet vrij blijven haar beleid te regelen volgens de roeping van Hem die de Overste is van de koningen der aarde. Er is geen grond voor de verwachting dat die roeping in een verenigd Europa beter kan worden vervuld.

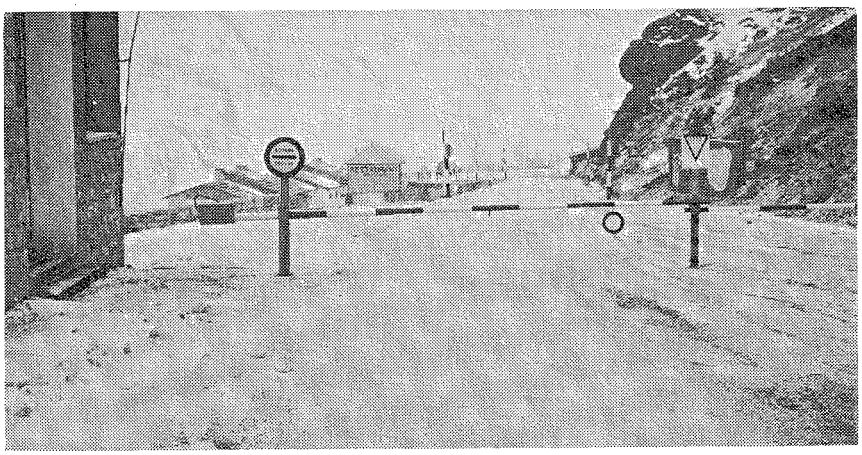

Zuidelijke tolgrens van het EEG-gebied in de Franse Pyreneeën. Deze tolgrens dient te blijven bestaan.

d. Samenwerking van de kleine Noordzee-staten

Ter bevordering van evenwichtige verhoudingen in het samenwerkende Europa zijn nauwe betrekkingen tussen de kleine Noordzeestaten België, Denemarken, Luxemburg, Nederland en Noorwegen van belang. Gezamenlijk kunnen zij o.m. de taal- en cultuurbelangen van de kleinere mogendheden in Europa voorstaan. Inzonderheid kan goede buurschap jegens Noorwegen ertoe bijdragen, dat dit strategisch gelegen NAVO-land zich niet op de Zweedse neutraliteitspolitiek gaat oriënteren.

De regering kan dit bevorderen door:

— rechtstreeks en regelmatig weerkerende besprekingen tussen de regeringen van deze staten over zaken van gemeenschappelijk belang;

— het sluiten van culturele verdragen tussen deze vijf landen, die o.m. beogen het verstrekken van faciliteiten van journalisten uit de vijf landen waardoor een meer rechtstreekse informatie over elkaar mogelijk is en bevordering van de talenstudie;

— uitwisseling van parlementaire bezoeken;

— het gezamenlijk ter hand nemen van projecten in ontwikkelingslanden.

e. Aziatische brandhaarden

Bij de bepaling van haar standpunt inzake 't conflict tussen Israël en zijn Arabische buurlanden dient de regering rekening te houden met de zwaar bedreigde positie van de staat Israël en haar te steunen in haar voorwaarden van erkenning door deze buurlanden en veilige grenzen voor het aangaan van een vredesregeling.

De gedachte dat aan de Palestijnse vluchtelingen een grondgebied wordt toegewezen waar zij een eigen staat kunnen vormen, verdient steun.

De machtsontplooiing van de Sowjet-Unie in en om de Middellandse Zee en de Indische Oceaan is een zorgwekkende ontwikkeling. Het is van het grootste belang dat de westelijke mogendheden hun posities in die gebieden krachtig handhaven.

De Nederlandse regering dient waar zij kan ertoe bij te dragen dat een isolement van de Republiek China op Taiwan wordt voorkomen.

De steun die de regering van de Verenigde Staten verleent aan de regeringen van Cambodja, Laos en Zuid-Vietnam om de communistische agressie vanuit Noord-Vietnam te weerstaan, verdient sympathie en geen afkeuring.

f. Zuidelijk Afrika

Nederland dient Zuid-Afrika niet voor de voeten te lopen met hinderlijke kritiek op de wijze waarop dit land zijn ontzaglijk moeilijke bevolkingsvraagstukken tracht op te lossen. De regering dient zich in de Verenigde Naties uit te spreken tegen daartoe strekkende resoluties en geen medewerking te verlenen aan pogingen van de Verenigde Naties om het bestuur over Zuidwest-Afrika over te nemen. Ook dient zij geen geld beschikbaar te stellen aan fondsen ten behoeve van opstandige bewegingen, noch in zuidelijk Afrika noch elders in de wereld.

Nederland behoort erkenning van (Zuid-) Rhodesië achterwege te laten zolang het Verenigd Koninkrijk het bewind aldaar niet heeft erkend. Het is echter onjuist mee te werken aan internationale sancties tegen dit land, aangezien van een bedreiging van de internationale veiligheid geen sprake is.

g. Indonesië, de Zuid-Molukken, Nieuw-Guinea

De Nederlandse betrekkingen met Indonesië kunnen pas recht hartelijk zijn, indien van beide zijden getracht wordt een oplossing te vinden voor het conflict tussen Indonesië en de Republiek der Zuid-Molukken, welke recht doet aan de verlangens van de Zuid-Molukkers die op de akkoorden van 1949 zijn gefundeerd. De Nederlandse regering zal elke kans moeten aangrijpen om tot bemiddeling in deze zaak te komen.

De regering dient haast te maken met de wettelijke regeling van de positie van de Zuid-Molukkers die als vreemdelingen in ons land verblijven. Hun rechten en plichten dienen zoveel mogelijk gelijkgesteld te worden aan die van Nederlandse staatsburgers met uitzondering van het kiesrecht en de dienstplicht. De regering dient zich daarbij aan te passen bij de gezagsstructuur die in deze gemeenschap bestaat, d.w.z. overleg te voeren met en bevoegdheden te delegeren aan door de Zuidmolukkers zelf gekozen organen zoals de Badan Persatuan. Ook dient hun enige radio- en televisiezendtijd te worden toegekend.

Anderzijds mag van de in Nederland verblijvende Zuidmolukkers worden verwacht, dat zij binnen de Nederlandse samenleving hun doeleinden slechts met wettige middelen zullen nastreven.

Nederland zal zich voortdurend moeten inspannen om het lot van de Papoea-bevolking in westelijk Nieuw-Guinea, die zich niet wenst neer te leggen bij de opgelegde Indonesische overheersing, te verlichten. Bij het geven van ontwikkelingshulp bestemd voor dit gebied, moet de regering er nauwlettend op toezien dat die hulp metterdaad aan de autochtone bevolking ten goede komt.

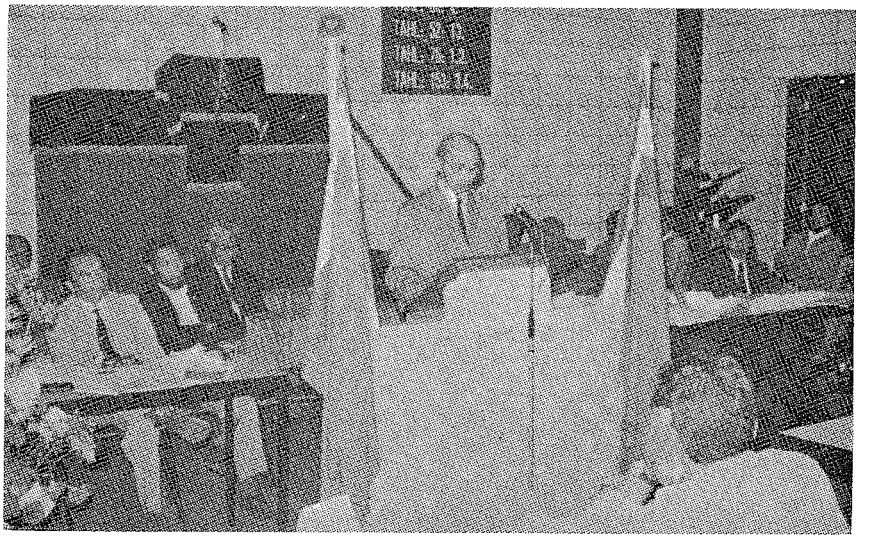

Ir. J. A. Manusama, president van de Republiek Zuid-Molukken, spreekt voor het congres van de Badan Persatuan over de noodzaak tot regeling van de rechtspositie van de Zuidmolukkers in Nederland.

h. Ontwikkelingssamenwerking

Het is een goede zaak dat het Nederlandse volk uit zijn overvloed afstaat aan die delen van de wereld waar armoede, gebrek aan goede voeding en werkloosheid heersten. Naast het particulier initiatief heeft ook de overheid hier een taak om in andere landen te helpen bij de ontwikkeling van het onderwijs, economische infrastructuur en andere ontwikkelingsprojecten.

De regering moet haar beleid in dezen laten bepalen door het uitgangspunt, dat de geestelijke, morele en culturele factoren in de ontwikkeling van een volk van fundamentele betekenis zijn. Daarom moet in de samenwerking met ontwikkelingslanden plaats zijn voor voorlichting over de betekenis van Gods universele wet voor de regering van die landen. Met het oog daarop moet de Nederlandse ontwikkelingshulp zoveel mogelijk rechtstreeks worden verstrekt, d.w.z. zonder tussenkomst van neutrale internationale organen.

Bij de ontwikkelingssamenwerking dienen Suriname en de Nederlandse Antillen als koninkrijkspartners grote voorrang te genieten. De keuze van andere landen waarop de ontwikkelingssamenwerking moet worden geconcentreerd, moet bepaald worden door de bereidheid van die landen tot een rechtvaardig bestuur. Staten die direct bedreigd worden door het communisme, verdienen extra aandacht.

Omdat export voor een ontwikkelingsland veel belangrijker is dan het ontvangen van hulp, dienen drastische verbeteringen in de structuur van de wereldhandel te worden nagestreefd, o.m. op het punt van de grondstoffenprijzen. In het kader van de hulpverlening verdient in het algemeen technische bijstand de voorkeur boven kapitaalverstrekking. Bij de medefinanciering van particuliere hulpprojecten dient gewaakt te worden tegen ongelijke behandeling van organisaties. Nederland onthoude zich van steun aan projecten die propaganda voor geboortebeperking beogen.

5. SURINAME EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

De verhoudingen tussen Nederland en de Koninkrijksdelen in de West leiden momenteel niet tot een nauwer samengaan. Het GPV verzet zich tegen de pogingen die thans worden ondernomen om de staatkundige banden van het Koninkrijk eerst losser te maken en op den duur geheel door te snijden. De Nederlandse regering dient dergelijke pogingen niet te bevorderen, daar dit een afschuiven van haar verantwoordelijkheid zou betekenen, waarvan ernstige gevolgen — o.a. rassenstrijd in Suriname — gevreesd moeten worden.

De economische afhankelijkheid van Suriname ten opzichte van Nederland heeft evenwel zijn bezwaren en bevordert niet het besef van eigen verantwoordelijkheid. Snelle realisering van nieuwe ontwikkelingsplannen wordt thans vaak belemmerd door het feit dat het kabinet van de vice-minister-president, dat deze plannen economisch en technisch moet toetsen, voor de beoordeling geen eigen staf van deskundigen heeft. Een andere opzet zal hierin verandering moeten brengen. De huidige economische afhankelijkheid van Suriname ten opzichte van Nederland is ongezond. Een beleid dat erop is gericht dit land in economisch opzicht meer op eigen benen te doen staan, kan de staatkundige band tussen Suriname en Nederland ten goede komen.

Steun moet worden verleend aan een snellere ontsluiting van het binnenland en aan het ontginnen van de natuurlijke rijkdommen. De Surinaamse regering zal hulp moeten worden geboden bij de stedebouwkundige vernieuwing van de hoofdstad Paramaribo en bij het afremmen van de verstedelijking van het gelijknamige district, opdat de ontvolking van de overige districten wordt tegengegaan.

De snelle bevolkingsgroei zal via een gebundeld decentralisatiepatroon kunnen worden opgevangen op plaatsen waar potentiële ontwikkelingsmogelijkheden liggen. De economie van de Nederlandse Antillen steunt thans te eenzijdig op de olieraffinaderij en het toerisme. Nederland zal moeten helpen bij het zoeken naar nieuwe inkomstenbronnen. Zulks o.m. door de belangstelling te prikkelen van het Nederlandse bedrijfsleven dat meermalen goede kansen in dit gebied onbenut heeft gelaten.

Bevordering van de welvaart dient gepaard te gaan met verkondiging van het zuivere Evangelie, hetgeen ook de morele en geestelijke verheffing van de bevolking ten goede zal komen. Zowel ten aanzien van de Nederlandse Antillen als van Suriname ligt hier voor Nederland een ereschuld.

6. DE NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

De verbreiding van de kennis en bekendheid van de Nederlandse taal en cultuur in de wereld verdient meer aandacht — ook in financiële zin — van de Nederlandse overheid dan tot dusverre het geval is. Middelen hiertoe zijn het bevorderen van de oprichting van meer leerstoelen Neerlandistiek aan buitenlandse universiteiten en de vestiging van culturele instituten. De oprichting van een Nederlands Instituut in Rijsel (Frans-Vlaanderen) zou van groot belang zijn voor de bewaring van de laatste resten van de Nederlandse cultuur in dat gebied.

Onze cultuurpolitiek dient zich met name te richten op de landen van de Europese Gemeenschappen. Dat zal ertoe bijdragen dat de Nederlandse taal in de praktijk van de Europese samenwerking niet wordt achtergesteld bij het Frans of het Duits. Daarom verdient de vestiging van een Nederlands Cultureel Instituut te Brussel steun, terwijl bij vestiging van een Nederlands Instituut in de Duitse Bondsrepubliek een noordelijke vestigingsplaats (Hamburg of Frederiksstad) de voorkeur verdient. Daar kunnen banden worden gelegd met streektalen, die met het

De stad Rijsel in Frans-Vlaanderen.

Nederlands meer verwant zijn dan het Hoogduits. In zo'n instituut kunnen ook de relaties met het Noordfries worden behartigd.

Daarnaast verdienen landen als Indonesië en Zuid-Afrika, waar voor onze taal een meer dan gewone belangstelling aanwezig is, bijzondere aandacht. Culturele verbroedering met staten waar de cultuur ondergeschikt is aan een totalitaire staatsideologie, dient achterwege te blijven.

Tot wijziging van de spelling van de Nederlandse taal moet thans niet worden overgegaan. Deze derde spellingswijziging sedert 1945 zou niet alleen veel extra kosten aan herdrukken van boeken en culturele verwijdering tussen de generaties meebrengen, maar ook de positie van onze taal binnen de EEG verzwakken. In Frankrijk, Engeland en Duitsland wordt ook niet na elke twintig jaar aan de spelling gesleuteld.

7. BINNENLANDS BESTUUR

Door de sterke toeneming van de overheidsinvloed op het maatschappelijk leven is het voor de burgers voortdurend moeilijker geworden inzicht te verkrijgen in het overheidsbeleid. Een grotere nadruk op de openbaarheid van het bestuur kan hieraan tegemoet komen. Echter dient bedacht te worden, dat de openbaarheid geen doel is in zichzelf maar een middel voor de burgers om hun roeping ten opzichte van de overbeid beter te kunnen vervullen en een waarborg tegen het ontstaan van misstanden bij de overheid.

Omdat ook de grenzen van gemeenten en provincies dienstbaar moeten zijn aan de ontwikkeling van ons land tot eer van God dient de beoordeling van plannen tot grenswijziging of opheffing van gemeenten te geschieden tegen de achtergrond van de vraag hoe de betrokken gemeente of streek een maximale bijdrage kan leveren aan deze ontwikkeling.

Een bezwaar van de toenemende samenwerking van gemeenten en provincies door het aangaan van gemeenschappelijke regelingen vinden wij, dat hierdoor belangrijke gedeelten van de overheidstaak worden onttrokken aan de rechtstreekse zorg van gemeenten en provincies, waardoor een ingewikkelde bestuursstructuur ontstaat en een afweging van nut en noodzaak van de verschillende overheidstaken wordt bemoeilijkt.

De vorming van gewesten ter aanvulling van het lokale bestuur in daarvoor in aanmerking komende landsdelen kan hierin verbetering brengen. Voorkomen moet echter worden, dat in feite een vierde bestuurslaag ten koste van gemeenten en provincies. Daarom zal de totstandkoming van gewesten primair voor de verantwoordelijkheid van de betrokken gemeentebesturen moeten komen en zullen de gewesten moeten aanvullen hetgeen de gemeenten zelf niet voldoende kunnen behartigen.

Bij de totstandkoming van een structuurschets voor de bestuurlijke indeling willen wij grote waarde toegekend zien aan de adviezen van de besturen van de betrokken gemeenten en provincies. De structuurschets zal alleen gebruikt mogen worden als een globale aanwijzing van de meest gewenste gewestelijke indeling voor zover aan gewestvorming behoefte wordt gevoeld.

De historische provincies, met hun provinciale besturen, dienen te worden gehandhaafd en niet te worden opgeofferd aan eisen die de industriële technologie zou stellen. Dit standpunt sluit niet uit dat grenscorrecties tussen de provincies worden aangebracht, met name in zoverre deze noodzakelijk zijn in verband met de opbouw der gewesten.

De financiële verhouding tussen het rijk enerzijds en provincies en gemeenten anderzijds dient zodanig te zijn geregeld, dat de lagere organen in staat zijn aan hun eigen verantwoordelijkheid vorm te geven. Het koppelen van rijkssubsidies aan die van lagere overheden dient te worden afgeschaft.

8. GRONDWETSHERZIENING IN NEDERLANDSE ZIN

Het is mogelijk, dat regering en parlement in de komende regeringsperiode zullen moeten beslissen over de meest ingrijpende herziening van onze Grondwet sinds 1848. Als we letten op het eindrapport van de staatscommissie van advies inzake Grondwet en Kieswet, valt te verwachten dat hierbij de grondslagen van ons staatsbestel in discussie zullen komen.

Het is daarom voor de vrijheid en de veiligheid van de samenleving van veel belang, om goed op te letten wat van onze Kamerleden wel en niet wordt gevraagd om aan te nemen.

Wij menen, dat een goede herziening van onze huidige Grondwet reeds lang nodig is, en dan wel zo, dat daarin wordt geschreven dat de Koning aan God onderworpen is en in overeenstemming met zijn eed van ambtsaanvaarding als een goed staatshoofd uitvoering geeft aan Gods universele wet, die in het gebod van de liefde tot God en de naaste door Christus is bekend gemaakt. Het is niet voldoende dat de Grondwet — zoals de grootst mogelijke meerderheid van de staatscommissie voorstelt — voorschrijft dat de Koning uitsluitend trouw aan de Grondwet zweert of belooft. Met name de verdediging van de onafhankelijkheid en het grondgebied van de staat en de bescherming van de vrijheid en de rechten van alle onderdanen zijn onmisbare elementen van de eed van ambtsaanvaarding van ons staatshoofd en behoren als zodanig op de Grondwet te zijn gebaseerd.

We willen dat het oppertoezicht dat de Koning uitoefent over de regering, wordt verduidelijkt doordat aan zijn recht om wetsontwerpen die door de ministers zijn voorgesteld en door de Kamers aangenomen, al of

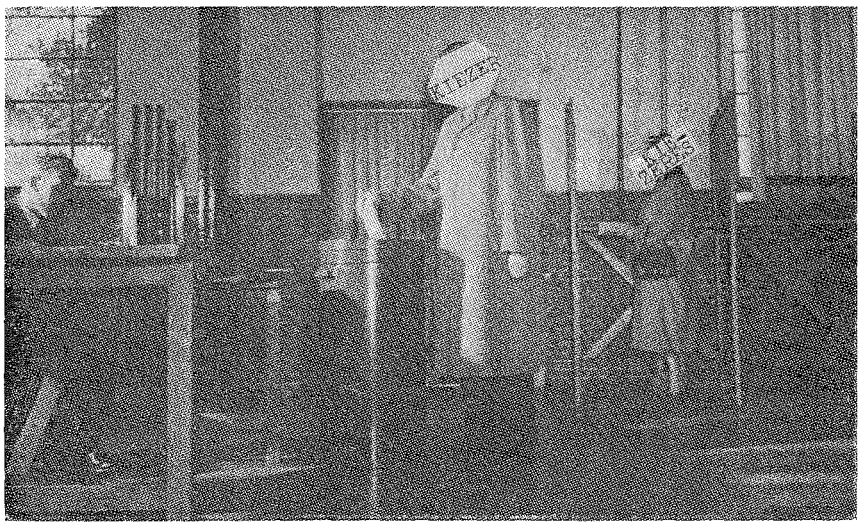

Deze kiezers stemden volgens evenredige vertegenwoordiging. Bij invoering van een „gematigd" districtenstelsel kunnen zelfs ingewortelde minderheden van honderdduizenden niet bijdragen tot de volksvertegenwoordiging. De ongelijkheid neemt toe.

niet goed te keuren, een meer reële inhoud wordt gegeven, die de vrijheid van de burgers beschermt. Daartoe willen we, dat de grote lijnen van het regeringsbeleid door de Koning, daartoe bijgestaan door een toetsingsraad, worden getoetst aan de Grondwet.

Aangezien de Koning de ministers benoemt voor de uitoefening van het regeerambt in ons land dient een kabinet als regel zijn ontslag slechts aan te bieden als er sprake is van een onoplosbaar conflict met de meerderheid van de Tweede Kamer. Dit houdt in, dat er geen aanleiding bestaat tot het indienen van ontslag ter gelegenheid van de periodieke verkiezingen, tenzij de verkiezingsuitslag leidt tot de conclusie dat een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal niet meer mogelijk is. Bij een conflict binnen het kabinet is het indienen van ontslag van het kabinet of het ontbinden van de Staten-Generaal alleen gerechtvaardigd als gebleken is, dat voor belangrijke voorstellen van wet geen meerderheid in de Kamers te vinden is.

Het zou tekort doen aan het hoge gezag van de Koning als de minister-president of de kabinetsformateur door de Tweede Kamer of door de kiezers zou worden aangewezen. Hierdoor zou ook het onpartijdige en samenbindende element, dat in de tegenwoordige wijze van benoeming door de Koning wordt gevonden, verloren gaan.

De leden van de Staten-Generaal hebben alle tot taak mede te werken aan wetgeving en bestuur. Door het maken van gedetailleerde afspraken tussen ministers of door een kabinetsformateur en bepaalde partijfracties worden de Staten-Generaal belemmerd in de goede uitoefening van hun grondwettelijke taak. Waar deze afspraken achter de schermen tot stand komen wordt bovendien aan de kiezer de mogelijkheid ontnomen het effect van zijn stem na te gaan, hetgeen een gezonde belangstelling voor de publieke zaak de kop indrukt.

De evenredige vertegenwoordiging bij de Kamerverkiezingen dient ongerept gehandhaafd te bijven, zonder districten en zonder kiesdrempel. Het zou als een schrijnend onrecht worden ervaren als men bepaalde minderheden van de volksvertegenwoordiging uitsluit, vooral in een volk als het onze, dat slechts uit minderheden is samengesteld.

Wij erkennen, dat de overheid ieder zonder enige reserve dient vrij te laten in zijn geestelijke overtuiging, maar verwerpen een redactionele gelijkstelling van de vrijheid van godsdienst met de vrijheid van niet-godsdienstige levensovertuigingen, aangezien dit geheel verschillende zaken zijn. Wij willen ook handhaving van en waarborg voor de overige persoonlijke vrijheden, welke thans reeds als grondrechten in onze Grondwet worden gevonden. Omdat iedere Nederlander gelijk is voor de wet en wij een ontwikkeling in de richting van een klassestaat willen tegengaan, willen wij geen demonstratieve vermelding in de Grondwet van bepalingen die voor één met name genoemde bevolkingsgroep gelden. Wij verwerpen daarom het meerderheidsvoorstel van de staatscommissie van advies inzake de Grondwet en de Kieswet, om de aanspraken op medezeggenschap en het gehoor geven aan oproepen tot werkstaking door hen die arbeid verrichten, als sociale grondrechten in de Grondwet te verankeren.

9. BESLISTE STRIJD EN BESCHERMING TEGEN HET INFLATIE-ONRECHT

Niet alleen in Nederland leeft men in een inflatiemoeras. We moeten toegeven dat dit moeras zich uitstrekt over de gehele wereld. De steeds nauwere samenwerking tussen de staten in de wereld heeft tot gevolg dat er nu op wereldschaal veel meer wordt gekocht en opgemaakt dan uit eigen middelen kan worden betaald. Dit is alleen mogelijk door een voortdurende onteigening van anderen die hun geld minder snel opmaken. De gehele wereld wordt vandaag overstroomd met dollars, zgn. papiergoud en andere betaalmiddelen waar onvoldoende goederen tegenover staan. De verschillende staten gaan van de ene noodmaatregel over op de andere om deze wereldinflatie tijdelijk nog enigszins

te bedekken en worden intussen geplaagd door hun eigen binnenlandse inflatie, die zelf ook weer overloopt van staat naar staat.

Zolang het GPV bestaat heeft het gewaarschuwd tegen de gigantische ontwikkeling van dit systeem. Het heeft eerst gezegd dat het verkeerd was dat men het goud als waardemeter praktisch afschafte zonder dat daarvoor een duidelijke nieuwe waardemeter in de plaats kwam. Het heeft gezegd dat een zekere monetaire afscherming tussen ons land met zijn gulden en de andere staten niet te vermijden is. Het heeft geadviseerd zich afzijdig te houden van de internationale invoering van het papiergoud. Maar de meeste politieke partijen dachten zelden aan de dag van morgen en onze kabinetten deden kritiekloos mee met bijna elke internationale regeling. Ze wilden vrijwel van geen enkele afscherming ten opzichte van de wereldinflatie weten en het geld spoelt dan ook over het land. Pressiegroepen probeerden door harde onderhandelingen met stakingsdreiging en geholpen door zwakke vrienden in de regering een zo groot mogelijk deel van al dat geld op te vangen. Wie zal nog over recht en eerlijkheid spreken?

Het ergste hierbij is het kwaad van de dubbele geldmoraal. Aan de ene kant houdt de regering nog steeds vast aan de oude wetgeving op het gebied van nominale geldbesparingen (b.v. bij de aflossing van staatsleningen en bij de uitbetaling van levensverzekeringen en particuliere pensioenen. Dat doet zij dikwijls ook op het gebied van de belastingen, waarbij de regering nog doet of een gulden van het volgende jaar gelijk is aan de guldens van vroegere jaren. Maar aan de andere kant rekenen bedrijfsleven en regering waar het ze van pas komt wel degelijk met de inflatie en wordt indexering toegepast. Steeds meer mensen wapenen zich tegen de inflatie door geindexeerde inkomens- en prijsafspraken. Het gevolg daarvan is dat de druk op hen die b.v. willen sparen (voor de oude dag, voor kinderen, voor een huis, voor een kerk- of verenigingsgebouw, enz.) steeds zwaarder wordt en dat hun verliezen sneller toenemen.

a. Evenwicht tussen bestedingen en middelen

De regering, die via de Nederlandse Bank het geld in omloop brengt, heeft de plicht de burgers bescherming te bieden tegen het inflatiekwaad. Zij moet in de eerste plaats dit kwaad terugdringen door maatregelen te nemen die tot een rechtvaardig verdeelde matiging leiden.

Het is echter moeilijk om maatregelen in te voeren zonder dat eerst wordt uitgelegd waarom het gaat. Daarom moet de komende regering erop wijzen dat er gevaar is voor de maatschappelijke veiligheid en de vrijheid van allen die niet tot de sterkste groepen behoren. Zij moet zeggen dat onze gehele bevolking als zodanig de roeping heeft, zowel in het nationale als in het internationale verkeer God de Allerhoogste eerbiedig te dienen. En zij moet zeggen dat wie dit niet gelooft dan toch in elk geval de saamhorigheid moet erkennen die wij als burgers van één volk voor elkaar moeten hebben en die uit die roeping volgt. Daarom mag het niet worden getolereerd dat elke sociale groep voor eigen parochie preekt en dat in onze samenleving het individualisme hoogtij viert. Men mag niet proberen door pressie zoveel mogelijk guldens naar zich toe te trekken om die dan weer zo snel mogelijk elders in de samenleving op te maken. Loon en prijs zijn aan normen gebonden en 't is regeringszaak om over een zekere inachtneming van die normen te waken. Met een beroep op deze normen, op de veiligheid van onze maatschappij en op de nationale, christelijke idealen die aan onze samenleving steeds zijn gegeven, moet de regering haar wettige instrumenten gebruiken en zo nodig loon- en prijsmaatregelen afkondigen.

Herinneringspenning uit 1936, toen de (onbruikbaar geworden) gouden standaard van ons geld werd verlaten. In 1936 bond ons volk vol goede moed de lange strijd aan voor een waardevaste munt. De strijd dreigt nu in een wilde vlucht uit te lopen.

Ook in haar eigen huishouding moet de regering matigheid betrachten. Het aanvatten van nieuwe en uitbreiden van bestaande overheidstaken dient gepaard te gaan met voortdurende aandacht voor besnoeiingen elders in de rijksuitgaven, teneinde een verdere verzwaring van de belastingdruk zoveel als mogelijk is tegen te gaan. Het is noodzakelijk dat de regering het kwaad van de belastingafwenteling aanwijst als een asociale handeling, waarbij de verplichting tot overdracht van reëel inkomen aan de overheid wordt ontdoken door inflatoire opvoering van bruto-inkomsten. Zij moet een commissie instellen om te onderzoeken hoe deze verkeerde handelwijze kan worden belet.

De belastingdruk dient zo rechtvaardig mogelijk over alle belastingplichtigen te worden verspreid, rekening houdend met hun draagkracht. Zoveel mogelijk moet daarbij worden voorkomen, dat de belastingdruk remmend werkt op de inspanning der burgers of zelfs de instandhouding van een eigen bedrijf door zelfstandige ondernemers in gevaar brengt.

Successiebelasting en vergaande opvoering van vermogensbelasting hebben wel een herverdeling van vermogens tot gevolg, maar zijn van weinig belang voor de bestrijding van de inflatie. Vermogensaanwas, die als koopkracht wordt gebruikt, kan in het kader van de inflatiebestrijding wel worden belast.

De wiebeltax dient blijvend te worden afgeschaft, omdat gebleken is dat niet kan worden gezegd dat de opbrengst van de wiebeltax niet wordt gebruikt voor de dekking van overheidsuitgaven. Bovendien is een meer strikte handhaving wenselijk van de regel dat geen belastingen worden geheven dan bij de wet.

b. Noodmaatregelen vereist

In de Bankwet staat dat de Nederlandse Bank de waarde van de gulden zoveel mogelijk moet stabiliseren. Als daar niets van terecht komt, is het eerste dat de regering moet doen, duidelijk opening van zaken geven. Wel worden er regelmatig allerlei soorten van indexcijfers gepubliceerd, waaruit een indruk van de inflatie kan worden verkregen. Maar het is nodig dat hierover brede voorlichting wordt verstrekt, zodat 't gehele volk de stand van de nationale inflatie nauwkeurig onderkent. Daarvoor is het nodig dat één objectief indexcijfer, waaruit de nationale inflatie kan worden afgelezen, op zodanige manier wordt bekend gemaakt, dat het overal doordringt. De regering kan de banken en het bedrijfsleven verzoeken haar hierbij behulpzaam te zijn.

Als de regering echter zou hopen dat nog velen in onwetendheid met het geld blijven handelen alsof er slechts een beetje inflatie is, en als zij daarom aan de grootte van de omvang van de nationale inflatie geen ruchtbaarheid wil geven, maakt zij zich aan geldvervalsing schuldig. D.w.z. zij doet het voorkomen alsof ze de mensen nog redelijk goed geld geeft, maar net als in de dagen van de profeet Amos zegt ze niet hoe onbetrouwbaar het geld is geworden.

Zolang de regering het niet aankan of aandurft de inflatie met stevige middelen te gaan remmen en stoppen, is het nodig dat zij maatregelen treft om het onrecht dat velen lijden te keren door uitgifte van indexleningen. Dit moeten bij voorkeur leningen zijn die worden afgesloten in standaardguldens, die elk b.v. het tienduizendste deel zijn van het nationaal inkomen per hoofd van de bevolking. De rentevergoeding kan bij zulke leningen zeer laag zijn, bijvoorbeeld 2½ pct. Op deze wijze is het ook mogelijk om de particuliere pensioenen tot een conjunctuurvast (welvaartsvast) deel te maken van het laatstverdiende loon. Het is goed dat de ambtenarenpensioenen reeds conjunctuurvast zijn gemaakt. Maar zolang dit niet eveneens gebeurt met de particuliere pensioenen en spaargelden, heerst er onrecht en is de inflatie diefstal.

Onze kabinetten hebben de vraag naar indexleningen steeds met dooddoeners beantwoord en gezegd dat indexleningen de inflatie nog meer zouden bevorderen. Maar de welvaartsvaste ambtenarenpensioenen en tal van andere regeringsmaatregelen (of juist het ontbreken van regeringsmaatregelen) bevorderen de inflatie veel sterker. Het is dan wel zeer onbillijk als de ene bevolkingsgroep tegen de inflatie wordt beschermd (waardoor de inflatie voor de samenleving als geheel wordt bevorderd) en de andere groep daartegen geen bescherming kan vinden. Als de regering een begin maakt met het uitgeven van indexleningen, moet dit voor haar te meer een aansporing zijn om op ander gebied de inflatie tegen te gaan.

Als de overheid een begin maakt met de uitgifte van inflatievaste, voor ieder toegankelijke spaarmiddelen wordt er ook minder aanleiding toe gevonden, dat zij steeds meer subsidies geeft aan kerkelijke en particuliere instellingen om hun tekorten te dekken. Daardoor wordt de vrije ontplooiing van deze instellingen zonder overheidsafhankelijkheid bevorderd.

Ook de woningbouwleningen en huren moeten zoveel mogelijk in geindexeerde standaardguldens worden afgesloten en voldaan. Dan kunnen de huurprijzen van nieuwbouw dalen (waarvan de jonge gezinnen profiteren), terwijl de huurprijzen van oudbouw zullen stijgen. Dan zal er tijdens de gehele levensduur van een woning een betere verhouding ontstaan tussen huurprijs en bouwkosten.

Het is goed dat de progressieve loon- en inkomstenbelastingen automatisch worden aangepast aan de inflatie. Opheffing van die inflatiecorrectie zou volksbedrog zijn. Als de regering hogere belastingen moet heffen, moet zij dat openlijk doen en niet door misbruik te maken van de heersende inflatie. Bovendien moet de regering de belastingheffing zodanig herzien, dat geen belastingen worden geheven over schijninkomsten die uit verzekeringsuitkeringen enz. bestaan, doch die in werkelijkheid voor een groot deel compensatie zijn van geleden inflatieverlies. Belasting moet in deze gevallen alleen worden geheven over dat deel van de uitkeringen dat overblijft na aftrek van de inflatieverliezen, die volgens objectieve maatstaven kunnen worden vastgesteld.

Het beste zal het zijn, dat de regering geen belasting heft over guldens die elk jaar anders zijn, maar over standaardguldens, waarin de bedragen die luiden in wettig betaalmiddel eenvoudig kunnen worden omgerekend.

c. Afdammen van de geldstroom

Het is verder noodzakelijk, dat het beleid van de regering wordt gericht

op een zekere afscherming van onze guldensmarkt tegen de Europese en wereldinflatie om ons heen. De bemoeilijking van het handelsverkeer moet hierbij zo gering mogelijk zijn. Maar de regering mag het binnenstromen van inflatoir geld niet geheel vrij laten terwille van het handelsbelang van bepaalde groepen.

De regering moet zich niet vastleggen op vaste wisselkoersen, maar moet vrij blijven om bij toenemende inflatie in het buitenland het opwaarts kruipen van de wisselkoers van de gulden, volgens bekend te maken regels, mogelijk te maken, indien nodig ook ten opzichte van de geldeenheden in andere EEG-landen. Het is onjuist dat de inflatie uit het buitenland wordt geïmporteerd als onze regering probeert de inflatie in eigen land tegen te gaan. Daarom moet aan de harmonisering van ons monetair beleid met dat van andere landen alleen worden deelgenomen in zover de nationale inflatiebestrijding hiervan geen schade lijdt. De monetaire samenwerking met andere kleine staten (b.v. in Beneluxverband) om tot een gelijke inflatiebestrijding te geraken, verdient voorrang boven de samenwerking met grotere staten.

Het binnenlandse krediet moet aan banden worden gelegd door de Nederlandse Bank. Het geld moet zoveel mogelijk een waardemeter zijn, geen sociaal-economische ordeningsfactor, die door maatschappelijke groepen wordt gemanipuleerd.

Bij aanhoudend aanbod van niet-guldenskrediet moet de regering de inwisselbaarheid van de gulden aan beperkende bepalingen onderwerpen.

10. ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN EEN ZUIVER LEEFKLIMAAT

a. Zuivering van ons leefgebied

De schrik en de afschuw die ons bekruipen als in een industriegebied de smog om ons heen trekt, behoeven ons niet in paniek te brengen. In plaats daarvan moeten de vereiste maatregelen worden getroffen. Het behoort tot de taak van de regering ervoor te waken, dat de burgers voortdurend frisse lucht, zuiver water, voldoende levensruimte en bescherming tegen geluidshinder kunnen krijgen. De regering moet het economische leven sturen in zover dit de openbare zaak betreft. Zij moet door haar beleid laten blijken dat alles wat in het economisch leven van betekenis is (en dat zijn vandaag dus ook lucht en water en het gebruik op grote schaal van de beschikbare ruimte in ons leefgebied), eigendom is van God de Allerhoogste. Daarom moeten zowel onze regering als ook de burgers zich gedragen als rentmeesters, die God dienen met hun handelingen.

De overheid moet strenge normen vaststellen voor de beveiliging en verbetering van het leefklimaat. De temperatuur van de rivieren mag voor levende organismen niet dodelijk zijn (als gevolg van de verwarming door de industrie) en radioactief afval moet op een afgeschermde plaats worden geconcentreerd. De afscherming moet permanent worden bewaakt tegen misdaad, oorlogsgeweld en rampen. De hoofdregel moet zijn dat de vervuiler en hij die gevaren veroorzaakt, zelf betalen voor de reiniging en de beveiliging. Onderzocht moet echter worden, of de kosten in verband met de milieu-zuiverheid zwaarder drukken op de bedrijven in ons land dan in landen met geringer bevolkingsdichtheid, als gevolg waarvan in bepaalde gevallen een ongunstige concurrentiepositie zou ontstaan. In zulke gevallen moet de overheid bereid zijn ter bestrijding van zulke onevenredig zwaar drukkende kosten subsidie te verlenen.

Het is wenselijk dat de regering het terugwinnen van grondstoffen bevordert bij de industrie, eventueel met behulp van een aanlooppremie. Er moet naar samenwerking met België, Denemarken en Noorwegen (met zijn klimaats- en lange afstandsproblemen) worden gestreefd om leefmilieu en transportkwesties te bestuderen en om te zijner tijd samen met hen bij de andere EEG-staten aan te dringen op een internationale omslagregeling van de kosten van bestrijding van milieuvervuiling en extra transport.

De regering moet niet alleen regels

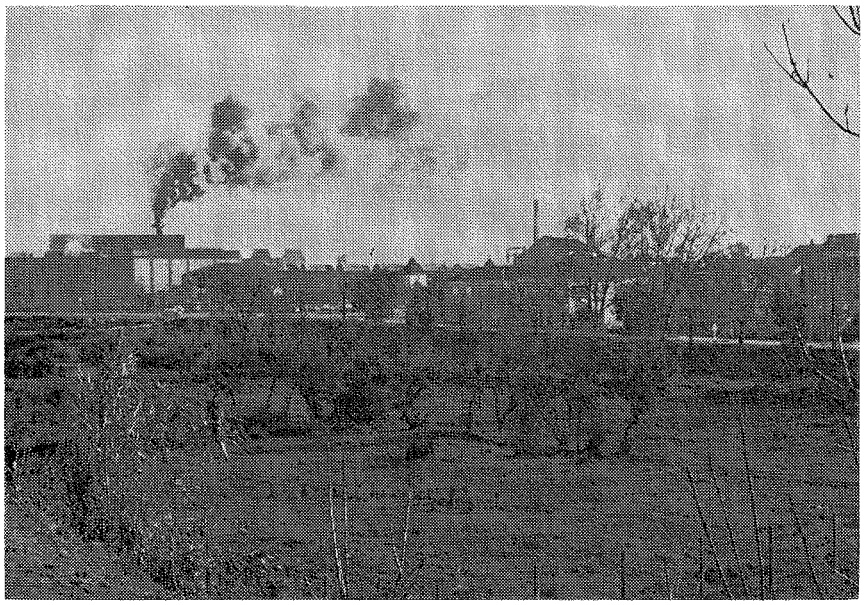

De walm komt in een atmosfeer die niet onbegrensd is.

voor de industrie geven, maar zij moet ook ons volk in zijn woon- en leefomgeving aanmoedigen tot reinheid en netheid, zodat ons land een fris karakter bezit en hiervoor bekend wordt. De technische superontwikkeling, de toenemende industrialisatie, het uitbreidend verkeer, enz. hebben gemaakt dat we allemaal, ook in ons privé-leven, moeten passen op frisse lucht, zuiver water, grond en ruimte en het dempen van lawaai, en dat betekent dat velen praktisch wat moeten inperken van hun individuele ongebondenheid. We moeten als volk wat meer op onze rommel letten, ons minder onbeheerst gedragen en minder vernielen om te voorkomen dat ons land langzaam tot een stinkende vuilstortplaats gaat worden, waar niet kan worden geleefd.

Uit de dienst van God Almachtig komen voor overheden en burgers verplichtingen voort om zich aan de Zijn geboden te houden en dit beschermt ons volk tegen veel krampachtigheid, die op het verschijnen van het rapport van de Club van Rome is gevolgd. Daarom is het onjuist om met een beroep op dit rapport, te zeggen, dat onze regering nu in ons land een fiscaal of ander klimaat moet scheppen, dat de vorming van grote gezinnen zal tegenwerken. Want de zendingsdrang en de idealen, die in een gezond huwelijk leven, werken grote gezinnen in de hand. Het rapport waar de Club van Rome haar bekendheid aan dankt, is op dit punt veel te theoretisch, te technocratisch en ook te algemeen om van toepassing te zijn op de situatie in deze eeuw in ons land. Het leefklimaat wordt niet bedorven door de aanwezigheid van kinderen en van mensen die zich als rentmeesters van Gods natuur gedragen, maar door de zwijnestal, die sommigen vandaag om zich heen gedogen. In het dichtbevolkte India heerst grotere reinheid dan in het veel dunner bevolkte, maar soms walmende en lozende Amerika. Beperking van het gebruik van auto's komt eerder in aanmerking dan beperking van geboorten. Want niet de mensen moeten wijken voor de auto-produktie, maar de auto-produktie voor de mensen als dat nodig is. De propaganda voor geboortenbeperking mag de regering niet subsidiëren en deze propaganda mag ook niet van overheidsinstellingen of scholen uitgaan.

De regering moet aanvragen van gemeenten om grotere uitkeringen ter bestrijding van de kosten voor de gereedmaking van terreinen voor openluchtrecreatie hoge prioriteit verlenen. Het is beter dat wij allen van de parken genieten dan dat slechts enkelen de zaterdag en de zondag in een tweede woning doorbrengen en zich daarbij vaak isoleren van de kerkelijke gemeente waartoe zij behoren.

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat dient er speciaal mee te worden belast om in nauwe samenwerking met Volksgezondheid zich met de onderhouding van het leefklimaat bezig te houden.

b. Ontwikkeling en behoeftenvoorziening

De regering moet voor haar deel bevorderen dat de economische mogelijkheden waarover wij in onze samenleving beschikken (kapitaal, arbeidskracht, gemeenschappelijk bezit van lucht, water en ruimte) zo goed mogelijk worden gebruikt. Zij moet in nederige onderwerping aan de Zoon Gods stimuleren dat uit hetgeen beschikbaar is, wordt gehaald wat erin zit. Zij moet de uitvoering bevorderen van werken die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van ons land in zelfstandigheid, in vrijheid en in reinheid, om daarmee onder de volken hulde te brengen aan de God der gerechtigheid.

De Nederlandse economie moet mede worden gericht op onze buitenlandse politieke doeleinden, hetgeen o.m. inhoudt dat bij voorkeur samenwerking moet worden gezocht met de andere kleine landen van Noordwest-Europa bij speurwerk e.d.

Een onnodige prikkeling van materialistische begeerten moet worden voorkomen. Daarom verzetten wij ons tegen voorstellen tot uitbreiding van de mogelijkheden om gokspelen te beoefenen. De reclame moet kritisch worden bestudeerd en eventueel aan beperkende maatregelen onderworpen. Begonnen zou kunnen worden met afschaffing van de radio- en t.v-reclame. Het is niet noodzakelijk dat het volume van de reële particuliere consumptie per hoofd van de bevolking een jaarlijkse toename ondervindt. Wel moet de relatieve armoede van de laagstbetaalden worden tegengegaan. De regering mag de economische groei niet bevorderen door de steeds toenemende inflatie van het betaalmiddel te tolereren en te bewerken.

De Nederlandse industrie moet zoveel mogelijk worden betrokken bij de materieel-voorziening voor onze civiele werken en onze militaire verdediging. Daarna moet zoveel mogelijk prioriteit worden gegeven aan samenwerking met de industrie in de kleine buurstaten.

Het economisch leven moet de mens dienen bij de vrije vervulling van zijn roeping en bij de voorziening van zijn levensbehoeften daarbij. Maar de mens mag geen slaaf zijn van de technocratie. De regering mag daarom de beweeglijkheid van arbeid en kapitaal door de gehele ruimte van de EEG niet stimuleren ten koste van het godsdienstige leven en het daarmee samenhangende culturele leven. Een zekere bescherming van nationaal gekenmerkte gebieden kan nodig zijn. Bij het streven naar een Europese industriepolitiek moet de regering hiermee rekening houden.

De persoonscontrole aan de staatsgrenzen moet ook binnen de EEG blijven bestaan, om ongewenste immigratie (b.v. uit de Britse gemenebestlanden) tegen te gaan en ook om o.a. misdaad te voorkomen en te kunnen opsporen. De persoonscontrole aan de grens met België kan alleen vervallen als België en Luxemburg bij hun grenzen hetzelfde beleid als Nederland voeren.

Met betrekking tot de ontwikkeling van onderscheiden streken en delen van Nederland pleiten we voor een beleid dat zich richt op de potentiële ontwikkelingsmogelijkheden, die in elk gebied aanwezig zijn. Langs deze weg kan de ontwikkeling van de landsdelen haar harmonische plaats

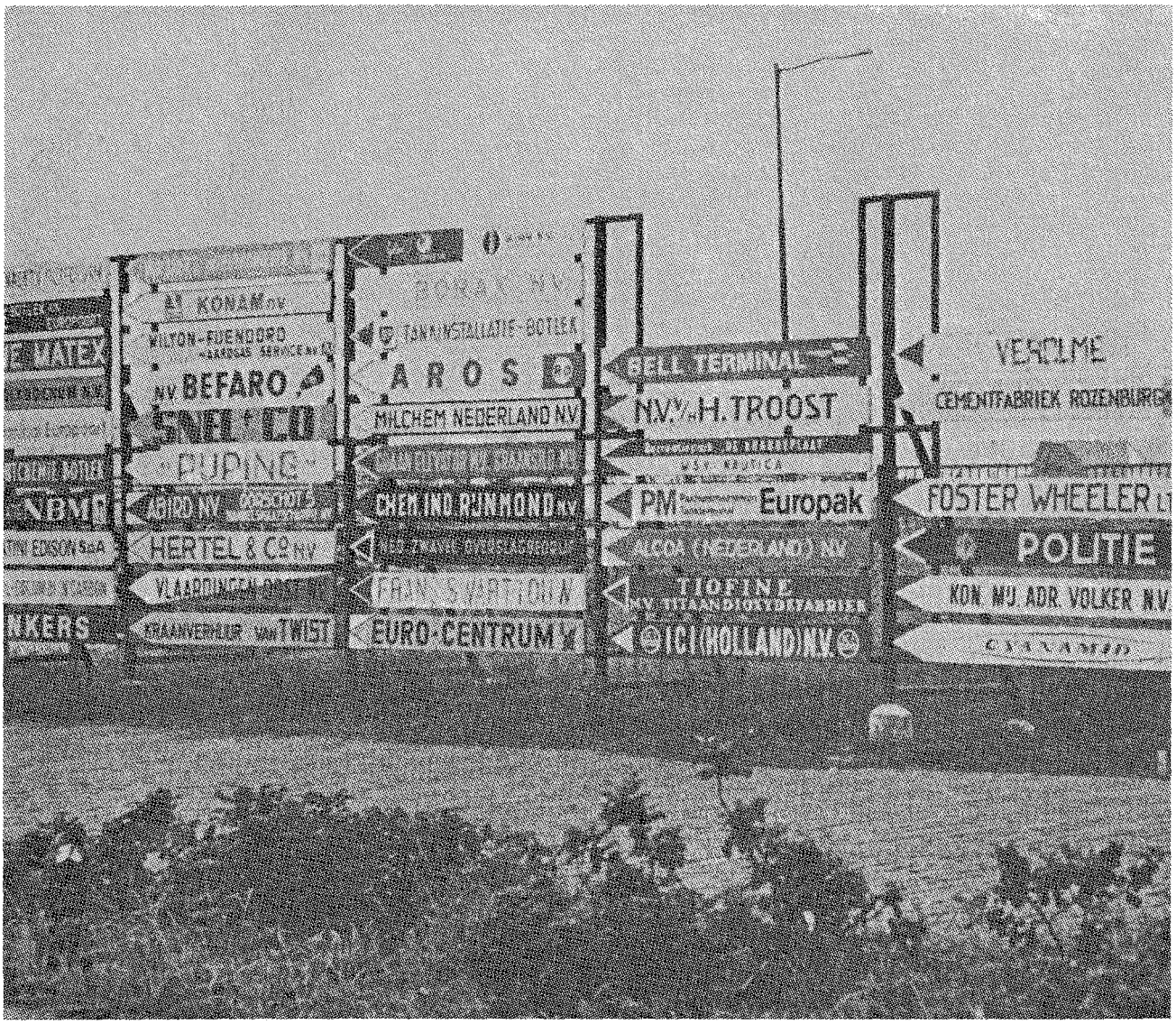

Rijnmond

krijgen in nationaal kader.

Verschillen in regionale ontwikkeling — zoals thans b.v. aanwijsbaar zijn tussen het Noorden en het Westen van het land — mogen niet het gevolg zijn van verwaarlozing van overheidswege, onnodige concentratie van haar diensten, 't achterwege laten van infrastructurele werken ter ontsluiting van deze gebieden of het laten voortbestaan van ernstige lacunes in de sfeer van de voorzieningen, b.v. van 't onderwijs. Het is onjuist om binnen de dominerende eenheid van het Nederlandse rijksgebied in Europa geen rekening te houden met de ongelijkheid die in verschillende delen ervan kan worden gevonden. Daarom behoeft een verschil in economisch regiem voor de verschillende regio's geen noodmaatregel te zijn, die zo snel mogelijk weer ongedaan moet worden gemaakt. Maar in het raam van een uitgebalanceerde ontwikkeling van het geheel en de delen van Nederland, kunnen regionaal begrensde verschillen in economisch structuur ook overheidsmaatregelen van een meer blijvend karakter vragen. De eenheid van het land vereist evenwel, dat deze maatregelen steeds door de centrale regering worden gehandhaafd en niet door de regionale.

c. Midden- en kleinbedrijf

Het midden- en kleinbedrijf is een uiterst waardevol element in onze samenleving. In een maatschappij

die veelszins beheerst wordt door de jacht op hoge winsten enerzijds en meer interesse voor de vrije tijd dan voor de arbeid anderzijds, toont deze bevolkingsgroep, dat hard werken en het dragen van risico voldoening geeft. Een schaalvergroting die deze sector uit onze samenleving zou wegdrukken, is dan ook onaanvaardbaar.

Daarom dient de overheid te bevorderen dat de positie van het midden- en kleinbedrijf ten opzichte van het grootbedrijf wordt versterkt. Onderzocht zou kunnen worden of het mogelijk is het stellen van vakbekwaamheideisen voor dit doel aan te wenden. De klantenservice, die het midden- en kleinbedrijf vaak nog biedt, is een goed van maatschappelijke betekenis, dat recht heeft op bescherming. Het economisch en ruimtelijk overheidsbeleid dient hiermee rekening te houden. De bepalingen van de winkelsluitingswet kunnen minder stringent gemaakt worden (behoudens t.a.v. de zondag).

Een bepaald bedrag van het inkomen van zelfstandigen dient belastingvrij te kunnen worden gereserveerd voor investeringen of voor de oude dag. Omdat de geldontwaarding het kleinbedrijf meer treft dan het grootbedrijf, moet de regering aan het levensvatbare midden- en kleinbedrijf dat krediet wil nemen, tegemoet komen zolang de rente hoog is.

11. AANDACHT VOOR DE LANDBOUW

Aangezien niet mag worden aangenomen, dat onze EEG- of NAVO-partners in tijd van oorlog of oorlogsdreiging bereid of in staat zullen zijn de Nederlandse voedselvoorziening gaande te houden door levering van de noodzakelijke levensbehoeften, zal alleen al om deze reden de overheidszorg tot het instandhouden van een hoog-produktieve en naar assortiment gevarieerde landbouw niet mogen verdwijnen.

In harmonische samenwerking met het agrarisch bedrijfsleven zal het overheidsbeleid allereerst gericht moeten worden op 't bevorderen van een goed gericht ontwikkelingsbeleid.

Naast structuurverbeteringen kunnen ook verantwoorde vrijwillige samenwerkingsvormen daartoe een bruikbaar middel zijn. Directe of indirecte overheidsdwang in deze richting voert echter tot een collectivistisch regiem, dat wij afwijzen. Ook voor de landbouw geldt, dat krachtige bestrijding van de inflatie een eerste vereiste is voor gezonde bedrijfsontwikkeling.

In het kader van een goed en rechtvaardig ontwikkelingsbeleid dient de overheid aandacht te hebben voor omscholing en nieuwe werkgelegenheidskansen.

In het kader van de EEG-landbouwpolitiek dient met kracht stelling te worden genomen tegen concurrentievervalsende maatregelen van nationale regeringen die in strijd zijn met gemaakte afspraken.

Het pachtbeleid dient in financieel opzicht in een reëlere verhouding te worden gebracht tot de belangen van de verpachter. Vanwege de sterk veranderde functies van het onderhoud en de verbetering van waterschapswerken dient de kostenverdeling tussen overheid en grondeigenaars aan nadere studie te worden onderworpen.

Meer dan tot dusver zal aandacht moeten worden geschonken aan milieu-beschermende maatregelen in de landbouwsector.

Goede voorlichting is nodig over een juist gebruik van bestrijdingsmiddelen en verwerking van afvalstoffen. De mogelijkheid van verschuiving van chemische naar biologische bestrijdingsmiddelen dient een belangrijke plaats te hebben in het agrarisch speurwerk. Boeren wier bedrijven gelegen zijn in gebieden die als landschapspark worden aangewezen en die op grond daarvan aan beperkingen ten aanzien van hun bedrijfsvoering worden onderworpen, dienen daarvoor vergoeding te ontvangen.

Aan elke agrarische bedrijfsgenoot behoren door de overheid en door vanwege in het leven geroepen of bekostigde organen gelijke rechten en plichten te worden verleend, ongeacht hun organisatiekeuze. In dat verband valt te wijzen op de voorbereiding en uitvoering van ruilverkavelingen, de raden voor de bedrijfsontwikkeling, het bestuur van de Stichting Beheer Landbouwgronden en inzonderheid op het Landbouwschap.

12. SOCIALE VERANTWOORDELIJKHEID EN VERBONDENHEID

a. Arbeidsmotivatie en werkgelegenheid

Elk lid der samenleving heeft de opdracht mee te helpen vanaf zijn plaats 't land en de gehele wereld tot ontwikkeling te brengen en daarin God te dienen. Hierdoor wordt ieders sociale verantwoordelijkheid geprikkeld en wordt de onderlinge verbondenheid in ons volk bevorderd. We werken niet in de eerste plaats om naar steeds meer inkomen en materiële luxe te jagen. Maar we ontvangen alles wat we elke dag opnieuw voor ons levensonderhoud nodig hebben om — mede door ons dagelijks werk — onze gaven en krachten aan God ter beschikking te stellen.

Strengere voorschriften zijn nodig met betrekking tot de werksituatie van jongeren, die gericht moeten zijn op het tegengaan van geestdodende arbeid. De partiële leerplicht voor jongeren in het arbeidsproces dient te worden omgezet in een leer-recht, dat met sterke waarborgen is omringd.

Omdat de werkende jongeren niet zijn gebaat met vormingscentra waar-

van geen opbouwende invloed uitgaat, is het nodig dat de regering duidelijk eisen stelt aan het niveau van de leiders van de door haar gesubsidieerde centra en aan de werkplannen van deze centra. Deze werkplannen moeten in elk geval omvatten: motivatie van onze nationale geestelijke vrijheden, positieve motivatie van arbeid en burgerschap, sportbeoefening en het maken van een werkstuk.

Instellingen waar wordt aangespoord tot overtreding van de wetten, verspelen hun recht op subsidie. De vrijheid van godsdienstige en wereldbeschouwende richting der gesubsidieerde vormingscentra moet gewaarborgd zijn.

Zolang de leerplicht voor deze jongeren bestaat, moet de overheid onderzoeken of zij zelf vormingscentra kan instellen op plaatsen waar het particuliere initiatief tot onvoldoende resultaten leidt. Deze vormingscentra die van de overheid zouden uitgaan, moeten de geestelijke vrijheid van de jongeren strikt ontzien.

De regering moet het eervolle karakter benadrukken van alle eerlijke beroepsarbeid, onverschillig of die arbeid geen, weinig of veel scholing van de werker vereist. Zij moet de werkloosheid bestrijden door de uitbreiding van het aantal arbeidsplaatsen te stimuleren en door te bevorderen dat arbeidsplaatsen die thans door buitenlandse werknemers worden bezet, weer geleidelijk door landgenoten worden ingenomen. Zij moet voor bijscholing en omscholing de grootst mogelijke faciliteiten verlenen. Zij moet de mogelijkheid bestuderen, dat degenen voor wie tijdelijk onvoldoende beroepsarbeid beschikbaar is, in vormingscentra een verdere opleiding kunnen ontvangen, waardoor zij kunnen bijdragen tot de morele opbouw van onze samenleving.

Vrijwillige werkloosheid van arbeiders die een werkloosheidsuitkering ontvangen moet worden opgespoord en tegengegaan volgens regels van billijkheid.

Zij die wegens gevorderde leeftijd geen beroepsarbeid meer verrichten, doch geen bijzondere verzorging behoeven, moeten zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Zij kunnen jongere landgenoten van dienst zijn met hun ervaring in zedelijk gedrag. Hun financiële onafhankelijkheid moet worden bevorderd door een stelsel van ingebouwde waarborgen tegen de onteigenende werking van de geldontwaarding. Zij die wèl verzorging behoeven, moeten bij die verzorging worden gesteund volgens duidelijke regels. Binnen 't raam van deze regels moet hun privé-leven worden gerespecteerd. Positieve voorlichting over het werkende deel van de samenleving moet bevorderen dat zij hiervan niet worden geïsoleerd en hiervoor hun zedelijke inbreng kunnen blijven geven. De opleiding tot werksters en werkers voor de bejaardenverzorging moet mede hierop worden afgestemd.

b. Bedrijfsoverleg

Het is van het grootste belang voor ieder in ons volk dat hij weet, dat het bij alle beroepsarbeid in de eerste plaats gaat om de vervulling van de dienst die hij onder God als Opperste Werkgever in ons land en in de wereld geroepen is te verrichten. Het is de taak van de werkgevers — en ook de overheid is een groot werkgeefster — de mogelijkheden te bieden dat hun werknemers in staat zijn hun arbeid op deze manier te zien.

Grote waarde moet worden gehecht aan een goed geregeld en opbouwend, op wederzijds vertrouwen gebaseerd, bedrijfsoverleg. Dit overleg binnen de ondernemingen moet kunnen plaatsvinden op alle niveaus. Voor grote en zeer grote ondernemingen kunnen ondernemingsraden — mits aangepast aan dit doel — goede diensten bewijzen. Deze ondernemingsraden moeten daarbij echter werkelijk een vertegenwoordiging zijn van allen die in de betreffende onderneming werkzaam zijn en niet alleen van het deel van de werknemers dat bij bepaalde organisaties is aangesloten (vaak een minderheid). Ook buiten deze ondernemingsraden moet in de diverse afdelingen van grotere ondernemingen bedrijfsoverleg kunnen plaatsvinden, zodat iedere werknemer weet wat zijn plaats is in het geheel van de onderneming waar hij werkzaam is. Hij moet zich op die plaats medeverantwoordelijk kunnen voelen voor het wel en wee van de onderneming en dat ook kunnen tonen. Een wijziging van de wet op de ondernemingsraden in deze zin dient te worden bevorderd.

Het huidige streven naar „democratisering van het bedrijfsleven" is veelal een aantasting van bevoegdheden die in het bedrijfsleven rechtmatig zijn. Deze bevoegdheden zijn noodzakelijk vanwege de door God gegeven opdracht tot rentmeesterschap. Ook met betrekking tot hen

Demonstratie van de drie grote vakcentrales.

die deze bevoegdheden bezitten, geldt het woord van de apostel dat wij bereidwillig moeten zijn om te dienen (Ef. 6 vs. 7). Daarbij erkennen wij uiteraard dat deze bevoegdheden voortkomen uit een arbeidsovereenkomst die vrijwillig is aangegaan, en daardoor duidelijke grenzen bezitten.

De wet op de bedrijfsorganisatie dient zodanig te worden gewijzigd dat aan organisaties van bedrijfsgenoten geen publiekrechtelijke bevoegdheden meer worden verleend. Het is onjuist aan organen die naar hun oorsprong geen overheid zijn, tòch overheidstaken op te dragen. Zo nodig kan aan besluiten van privaatrechtelijke organen door de overheid een publiekrechtelijk karakter worden gegeven. De mogelijkheid contributie voor bepaalde organisaties in mindering te brengen op de heffingen, waardoor diegenen die de minste zeggenschap hebben in de organen, juist het meeste betalen, dient te vervallen.

c. Loonvorming en verzekering

De vaststelling van lonen en andere arbeidsvoorwaarden, en ook de zorg voor de verhoudingen in het maatschappelijk leven in het algemeen zijn zaken die primair tot de bevoegdheden behoren van de bedrijfsgenoten zelf. De organisaties van werkgevers en werknemers zijn de eerstaangewezenen om de totstandkoming der arbeidsovereenkomsten voor te bereiden en te realiseren.

Al heeft dus de overheid ten aanzien van het vaststellen van de lonen geen primaire taak, toch kan deze zaak haar niet onverschillig laten. Immers de waardevastheid van de munt valt wel onder de verantwoordelijkheid van de overheid. Vandaar dat het tot de bevoegdheid en de taak van de overheid behoort een prijsbeleid te voeren en ook zodanige grenzen aan de ontwikkeling der lonen te stellen, dat de waarde van de geldeenheid gewaarborgd blijft. Als blijkt dat de organisaties van werkgevers en werknemers hun verantwoordelijkheden op dit punt niet verstaan, heeft de overheid wel degelijk de plicht om in te grijpen.

Om de ongebondenheid op het gebied van prijs- en loonvorming te kunnen tegengaan behoort de overheid te beschikken over goede instrumenten. De toepassing van deze instrumenten (b.v. het narekenen van de prijzen, het invoeren van een loonpauze) behoort door goede waarborgen te zijn omringd, zodat ook de Staten-Generaal hun controlerende en zonodig corrigerende taak op dit punt kunnen verrichten. Op deze wijze moet de overheid zowel in het geheel van de loonontwikkeling als ook in bepalingen van afzonderlijke cao's kunnen ingrijpen. Zij moet ook de stijging van de prijzen kunnen matigen of ongedaan maken.

Nu een algehele inzet van ons volk voor de bestrijding van de inflatie geboden is, zullen alle mogelijkheden om tot een sociaal contract te komen, moeten worden onderzocht. Het is te verkiezen wanneer regering en bedrijfsleven gezamenlijk en ieder met eigen bevoegdheid zich voor deze zaak inzetten. De regering zal echter niet mogen toelaten dat een sociaal contract tot sociale losbandigheid voert. De bestrijding van de inflatie zal niet alleen met woorden, doch ook in de naleving van duidelijke afspraken moeten geschieden, op straffe van eenzijdig door de overheid te nemen maatregelen in de sector van prijzen en lonen.

De overheid moet erop letten, dat de sociaal zwakken niet door de groepsegoïsmen van anderen worden verdrukt.

De overheid moet de ambtenarensalarissen loskoppelen van de regelingslonen in het bedrijfsleven. Zij moet als groot werkgeefster in overleg met de ambtenaren-organisaties zelfstandig de salarissen vaststellen. Daarbij moeten alle factoren in rekening worden genomen, zowel de verschillen in pensioenvoorziening tussen ambtenaren en particuliere werknemers als het verbod van staking voor ambtenaren.

De uitvoering van sociale verzekeringswetten (zoals die ten behoeve van bejaarden, weduwen en wezen, zieken) alsmede van de kinderbijslagverzekering, behoort in de eerste plaats tot de taken van 't bedrijfsleven zelf. Daarbij moet de overheid volgens een objectieve regel verzekeren dat het gespaarde geld zijn waarde behoudt.

Mocht het bedrijfsleven — zoals in het verleden meer dan éénmaal is gebeurd — zijn verantwoordelijkheid voor het treffen van goede voorzieningen niet verstaan, dan is de overheid geroepen de eerst-verantwoordelijken op hun roeping te wijzen en zodanige regelen te stellen, dat zij hun roeping en taak weer gaan verstaan en uitvoeren. Bij een herziening en bij de noodzakelijke vereenvoudiging van de sociale wetgeving zal van deze grondregels moeten worden uitgegaan. Hierdoor zal een verdere uitbreiding van het stelsel van volksverzekeringen kunnen worden voorkomen en zullen deze verzekeringen geleidelijk aan kunnen worden vervangen door regelingen, die meer gericht zijn op hen die economisch het zwakste staan.

d. Vakorganisatie

De overheid moet op het gebied van de arbeid de vrijheid van organisatie beschermen en metterdaad erkennen. Dit houdt in dat ook aan kleinere organisaties dan de vandaag „erkende", mogelijkheid wordt geboden hun werk te verrichten. Dit houdt tevens in dat de overheid deze kleinere organisaties als zodanig dient te erkennen. Methoden om vandaag landgenoten die hun arbeidsroeping niet materialistisch zien en die daarom niet bij een „erkende" vakbond zijn aangesloten, bij de vaststelling van arbeidsvoorwaarden en bij gesprekken hierover te diskwalificeren, mogen door de overheid niet worden gestimuleerd, noch worden vastgelegd in wettelijke bepalingen.

Organisaties van werknemers behoren geen wettelijk beschreven recht van staking te bezitten. Staking is

een noodmaatregel, nl. geoorloofd en dan ook noodzakelijk daar, waar verder doorwerken zonde zou zijn.

Bij het vaststellen van de arbeidsvoorwaarden in een bedrijfstak of onderneming zullen vrijwel steeds òf de werknemers òf de werkgevers in een voordeelpositie verkeren. Het behoort dan tot ieders verantwoordelijkheid of hij — met inachtneming van de mindere positie van de ander — zijn wensen zal indienen, of dat hij slechts zal eisen met voorbijzien van de mogelijkheden die de andere partij in het overleg heeft. In dit laatste geval heeft de overheid, die hoofd is van de openbare samenleving, een gewichtige taak, opdat de zwakke zal worden beschermd en zo de ontwikkeling van het economisch leven voortgang zal hebben door samenwerking tussen beide partijen.

Daarentegen is staking een middel tot uitoefening van dwang van de ene partij over de ander, ook als deze staking wordt toegepast als zogenaamd uiterst middel. Hetzelfde geldt trouwens voor uitsluiting, wanneer de krachtsverhoudingen omgekeerd liggen. Een overheid die haar taak verstaat, zal nimmer mogen toestaan dat de één dwingend over de ander gaat heersen. Ook indien de staking dan wel de uitsluiting ingaat tegen misstanden (die nog geen rechtstreekse overtreding van een duidelijk gebod Gods inhouden), geeft de overheid bij goedkeuring van een dergelijk gebeuren haar van God ontvangen taak uit handen.

De regering moet het verbod van staking van ambtenaren handhaven, aangezien een staking van ambtenaren tevens een rechtstreekse aantasting is van het apparaat, waardoor het openbaar gezag functioneert. Een dergelijke staking zou grenzeloze verwarring en onzekerheid in de gehele samenleving veroorzaken.

Politieke stakingen moeten scherp worden afgekeurd, voorkomen en tegengegaan. Zij zijn een onwettige opstand tegen het wettige regeringsgezag.

Politiebescherming der werkwilligen is bij een „wilde" of politieke staking overheidsplicht.

e. Gastarbeiders

Het beleid moet erop worden gericht, dat het aantal gastarbeiders dat hier semi-permanent werkt, geleidelijk wordt verminderd. Dit geldt in de eerste plaats als het hierbij gaat om personen afkomstig uit staten, waar godsdienst en cultuurpatroon sterk verschillen van die in Nederland. Voorkomen moet worden dat hier een sociale laag wordt gevormd van gastarbeiders, die het werk verrichten dat hun Nederlandse collega's als onaangenaam of minderwaardig aanzien. De overheid moet het bedrijfsleven behulpzaam zijn als het de problemen, die uit een tekort aan gastarbeiders volgen, wil oplossen door automatisering.

Het gebouw van de Sociaal-Economische Raad in Den Haag.

13. VOLKSGEZONDHEID

Een van de grootste gevaren die ons volk bedreigen is het hand over hand toenemende gebruik van verdovende middelen. Het gebruik van deze drugs werkt de demoralisering en het asociale gedrag in de hand, om nog te zwijgen van de gevaren voor de gezondheid. Gevolg is het vluchten uit de realiteit, het dikwijls zich onttrekken aan de maatschappelijke roeping en het zich opsluiten in een zgn. subcultuur. Dat de overheid inziet dat zij hier moet ingrijpen is gebleken nu in voorbereiding is een wijziging van art. 26 van de Wegenverkeerswet waardoor het besturen van een motorrijtuig strafbaar wordt gesteld niet alleen wanneer de bestuurder onder invloed verkeert van alcohol maar ook van andere geestverruimende middelen.

Men wil verder alleen tegen de drughandelaars met straffe hand optreden. Maar de praktijk leert, dat de overheid daarmee niet kan volstaan. Ook het druggebruik moet met de wet in de hand krachtig worden bestreden, mede door strafoplegging.

Op de door de overheid bekostigde scholen voor voortgezet onderwijs dient in de leerplannen kennis te worden opgenomen van de maatschappelijke en lichamelijke gevolgen van het gebruik van verdovende middelen, van alcohol (mede met het oog op het verkeer) en van tabak.

De controle op de verkoop van sterk werkende medicijnen zoals pep-

pillen en pijnstillende middelen dient te worden verbeterd.

—o—

Nog steeds bestaat de dreiging dat de bevolking van overheidswege wordt gedwongen gefluorideerd drinkwater te gebruiken.

Over de voor- en nadelen van toevoeging van fluoride aan het drinkwater bestaat in medische kringen nog allerminst eenstemmigheid. In deze omstandigheden is het temeer ontoelaatbaar dat de overheid „de watertoren als medicijnfles gaat gebruiken". Iedere burger kan desgewenst fluoride innemen in tabletvorm. Niemand heeft echter het recht de gehele bevolking deze „medicijn" op te dringen.

—o—

De regering dient maatregelen te nemen dat het aantal ingezetenen, dat zijn medische verzorging persoonlijk heeft gewaarborgd door een ziektekostenverzekering, geleidelijk groter wordt.

Daartoe moet gedurende een overgangsperiode de welstandsgrens geleidelijk worden verlaagd, zodat steeds meer ingezetenen de medische voorzieningen via het ziekenfonds kunnen vervangen door particuliere ziektekostenverzekeringen, waarbij werkgever en overheid kunnen bijdragen in de premiebetaling. Hierdoor ontstaat een verbetering van de relatie arts-patiënt, terwijl ook de persoonlijke verantwoordelijkheid bij de gezondheidszorg beter tot haar recht komt. Gedachten in de richting van een nationale gezondheidsdienst wijzen wij af.

De regering dient voldoende gelden beschikbaar te stellen voor de bouw van gymnastieklokalen, zwembaden en sportaccommodaties. Nu ook de fiets meer en meer plaats maakt voor het gemotoriseerde voertuig is de stimulering van de persoonlijke sportbeoefening extra noodzakelijk voor de volksgezondheid. Subsidiëring van beroepssport ligt echter niet op de weg van de overheid.

De overheid dient de verlegging van sportmanifestaties van de zondag naar de zaterdag krachtig te bevorderen.

14. ONDERWIJS EN WETENSCHAP IN OVEREENSTEMMING

a. Particulier en openbaar onderwijs

De overheid moet onverkort de roeping van de ouders erkennen om het nog onvolwassen kind zelf te doen onderwijzen. Zij moet dit geven van onderwijs vanwege de ouders ook financieel mogelijk maken, zodat het schoolgaan en de studie van de kinderen geen te zware lasten voor kinderrijke ouders meebrengen. Het onderwijs aan de jeugd is immers ook een openbaar belang voor de toekomstige maatschappij. Betaling van schoolgeld en van een deel der studiekosten door de ouders, binnen de grenzen van hun draagkracht, is met het voorgaande niet in strijd.

De overheid moet de waarde garanderen van verklaringen of diploma's die na het volgen van door haar erkend onderwijs worden afgegeven. Daarom heeft zij het recht toe te zien, dat dit niet-openbare onderwijs voldoet aan wettelijke voorschriften, die de waarde van de af te geven verklaringen en diploma's alsmede het doelmatig beheer van subsidiegelden betreffen. Voor het overige moet zij terughoudendheid in acht nemen bij de begeleiding van het niet-openbare onderwijs, zonder dat dit leidt tot financiële achterstelling bij het openbaar onderwijs, b.v. t.a.v. schooladviesdiensten.

De bijzondere scholen voor voortgezet onderwijs dienen grotere vrijheid te krijgen bij de vaststelling van de urentabel, met de mogelijkheid van overschrijding van het maximum dat voor openbare scholen geldt. De positie waarin het vak „godsdienstonderwijs binnen de huidige wet op het voortgezet onderwijs verkeert, verdraagt zich noch met de vrijheid van onderwijs noch met de vrijheid van godsdienst.

De stichting van scholen voor bijzonder onderwijs moet blijvend worden geregeld door objectieve en redelijke wettelijke maatstaven. Mengvormen tussen openbaar en bijzonder onderwijs, wijzen wij af.

Het onderwijs dat de overheid ter aanvulling op het niet-openbare onderwijs zelf doet geven, respecteert de grondwettelijke vrijheden. Het moet worden gegeven met eerbiediging van de Bijbel en in overeenstemming met de hoge roeping die H.M. de Koningin bezit.

De overheid moet geen kerkelijke opleidingen subsidiëren. De rijksuitkering aan theologische hogescholen en vergelijkbare instellingen dient te worden beperkt tot een bedrag evenredig aan het aantal afgestudeerden dat na het verlaten van de hogeschool geen kerkelijk ambt gaat vervullen.

b. Onderwijsvernieuwing

Bij de wetgeving voor het openbare onderwijs moet de overheid het doel van het onderwijs voor ogen houden, nl. dat dit de leerlingen en studerenden op zo doeltreffend mogelijke wijze kennis, karaktereigenschappen, wijsheid, denkvermogen en vaardigheid bijbrengt, die zij in de samenleving in dienst van God kunnen gebruiken. Niet de leerling of studerende zelf, maar zijn roeping staat hier centraal.

Daarvoor is nodig dat de leerlingen en studerenden naast taken die zij graag doen en waarvoor zij bijzondere aanleg hebben, ook taken verrichten die zij moeilijker aankunnen en waarvoor zij minder belangstelling hebben. Differentiatie naar aanleg is noodzakelijk, maar daarbij moet ertegen gewaakt worden de leerling tot een keuze te dringen waarvan hij de gevolgen niet kan overzien. Een tekort aan differentiatie, waardoor de begaafden te weinig worden gestimuleerd en de middelmatigheid hoogtij viert, is anderzijds ook niet goed. Met name bij experimenten met een verlengde

„brugperiode" of „middenschool" dient hierop te worden gelet.

Het streven om kinderen uit alle sociale milieus gelijkelijk gelegenheid te geven tot het volgen van allerlei vormen van voortgezet onderwijs, verdient alle medewerking.

In de wetgeving moet worden erkend, dat onderwijzers, leraren en hoog-leraren op grond van de omstandigheid dat zij over meer kennis en ervaring beschikken dan hun leerlingen en studenten, en dat het tot hun ambt behoort hun leerlingen en studenten te helpen hun doel bij het volgen van onderwijs te bereiken, gezagsbevoegdheden hebben over ieder die onder hun leiding komt leren of studeren. De erkenning van die gezagsbevoegdheid is voorwaarde voor de deugdelijkheid van het onderwijs. Mede daarom dient het wettelijk verbod van anti-autoritair onderwijs (als neergelegd in art. 10 van de L.O.-wet 1920), gehandhaafd en nageleefd te worden.

Wel verdient het aanbeveling dat er voor alle instellingen van onderwijs instanties komen, waar studenten en leerlingen of hun ouders in beroep kunnen gaan.

Voorzover de overheid bemoeienis heeft met de vernieuwing van de leerstof — en dat is met name bij het openbaar onderwijs het geval — moet zij ervoor zorgdragen dat dit geschiedt langs lijnen van geleilijkheid. Te drastische vernieuwingen verbreken de continuïteit tussen de generaties.

Het onderwijs moet degelijke kennis van onze moedertaal en van onze vaderlandse geschiedenis bijbrengen, terwijl eerbied moet worden aangekweekt voor onze nationale symbolen. Voor sexuele opvoeding dient geen plaats te worden ingeruimd, aangezien deze taak aan de ouders toekomt.

Ten slotte moet een realistische begrenzing van de kosten van het onderwijs in al zijn geledingen als een noodzaak onder ogen worden gezien. Met het oog op de kosten valt aan zekere rationele indeling van schooltypen, klassen, groepen en leer- en studieperioden niet te ontkomen. Ook bij experimenten zal dit aspect niet uit het oog mogen worden verloren.

c. Kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs

Een meer geleidelijke overgang van kleuter- naar basisonderwijs is gewenst. Door vorming van scholengemeenschappen kan dit worden bevorderd. Deze organisatievorm moet echter niet dwingend worden voorgeschreven.

Vorming van zo grote scholen dat de schoolleiding de leerlingen niet meer kent, moet worden vermeden. Ook voor kleine categorale scholen dient in ons onderwijsbestel een plaats te zijn.

De cursusduur van het lager beroepsonderwijs dient aan te sluiten bij de lengte van de leerplicht. Algemeen vormend onderwijs dient in deze schoolsoort een belangrijke plaats te hebben.

d. Hoger onderwijs

De regering moet het aantal mislukte studies op de universiteit doen afnemen. Zij kosten zowel de overheid als de studenten veel geld, terwijl ze zowel voor de studenten als voor de universiteiten verspilling van tijd meebrengen. De regering moet daarom stimuleren dat er zeer spoedig een drastische uitbreiding van de h.b.o.-instellingen komt, om hier de studenten te kunnen opleiden, waarvoor op de universiteit onvoldoende plaats is. Zij moet bevorderen dat het deel van de studie, dat op een h.b.o.-instelling kan worden gevolgd, ook metterdaad door h.b.o.-instellingen wordt verzorgd. Daardoor kan een grote kostenbesparing worden verkregen, omdat de studiejaren aan een academie voor h.b.o. doorgebracht aanzienlijk goedkoper zijn dan studiejaren aan een universiteit.

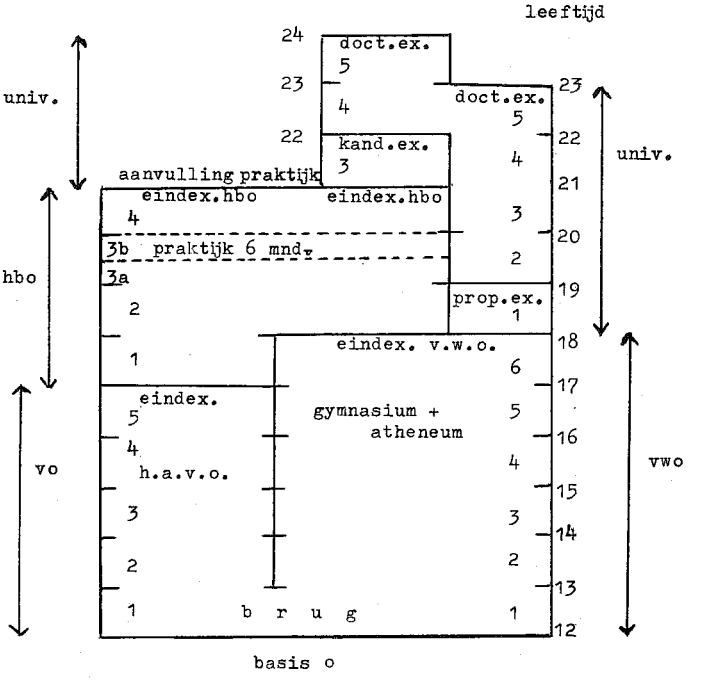

Hoger onderwijs-nieuwe stijl (wetenschappelijk- en hoger beroepsonderwijs). Een vereenvoudigd schema.

Er moet naar worden gestreefd dat bezitters van het einddiploma atheneum of gymnasium die verder willen studeren, voor een aantal studierichtingen als regel eerst de opleiding aan een academie (college) voor hoger beroepsonderwijs volgen. De programmatijd van hun h.b.o.-

studie zal een jaar korter moeten zijn dan voor de havo-abituriënt. Voor een groot deel van de h.b.o.-studenten zal deze studie eindonderwijs kunnen zijn, dat opleidt voor functies in verschillende sectoren van de maatschappij, die zij op die manier op 21-jarige leeftijd kunnen binnentreden (zonder rekening te houden met militaire diensttijd).

Een kleiner deel van de h.b.o.-studenten zal echter het h.b.o.-diploma gebruiken om toegang te krijgen tot de universiteit. Voor hen moet het mogelijk zijn na drie jaren universitaire studie het doctoraal examen te behalen. De afgestudeerde doctorandus (met enige praktijkervaring uit zijn h.b.o.-tijd) treedt zo op 24-jarige leeftijd de maatschappij binnen. Parallel hiermee moet de mogelijkheid voor bezitters van het einddiploma gymnasium of atheneum open blijven om rechtstreeks toegang te krijgen tot de universiteit en na een programmatijd van vijf jaar het doctoraalexamen te behalen.

Telkens een jaar na de aanvang van de studie aan de universiteit behoren de studenten een proeve van bekwaamheid af te leggen (kandidaatsexamen voor bezitters van een einddiploma h.b.o. en propaedeutisch examen voor bezitters van een einddiploma atheneum of gymnasium.)

Om de waarde van het Nederlandse doctorale examen zo weinig mogelijk aan te tasten en om een studiegang van voldoende breedte mogelijk te maken, is een universitaire studietijd van vijf jaren normaal te achten (drie jaren voor bezitters van een einddiploma h.b.o.). De plannen om de programmatijd van de universitaire studie voor bezitters van een einddiploma gymnasium of atheneum tot vier jaar in te korten, zijn voor een aantal studierichtingen te geforceerd.

Onderzocht dient te worden, of het aanbeveling verdient leden van het wetenschappelijk korps aan een universiteit of hogeschool niet langer voor het leven te benoemen.

Het recht op jaarlijkse herinschrijving aan een instelling voor hoger onderwijs wordt beperkt tot diegenen wier studieresultaten aan bepaalde maatstaven voldoen. Zij die niet aan de eisen voor inschrijving voldoen, kunnen worden ingeschreven als toehoorder. Studenten wier ouders niet in staat zijn de studie te bekostigen, hebben recht op een studietoelage voor 't geheel of 'n gedeelte van de studiekosten met inbegrip van de aan hen in rekening gebrachte onderwijskosten (collegegeld). De terugbetalingsverplichting dient te worden gekoppeld aan het studieafloop verworven inkomen, met kwijtschelding van de schuld die na een te bepalen aantal jaren nog resteert. Studenten wier ouders niet bereid zijn de studie te bekostigen, moeten een rentedragende lening kunnen ontvangen, die renteloos wordt gemaakt indien wordt aangetoond dat de student op grond van 't inkomen van zijn ouders recht op een renteloos voorschot zou hebben gehad. Bestudeerd moet worden in hoeverre er nog grond is voor de voortzetting van kinderbijslag en kinderaftrek voor diegenen die als student zijn ingeschreven.

De controle op de besteding van overheidsgelden voor wetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk dient drastisch te worden verbeterd, waarbij de suggesties die de Algemene Rekenkamer daarvoor heeft gedaan, alle aandacht verdienen. De positie van de Raad van advies voor het wetenschapsbeleid dient te worden versterkt door deze raad naast een adviserende ook een coördinerende taak te geven. Het wetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk dient vooral gericht te worden op problemen die voor de specifieke situatie van ons land van belang zijn.

15. WELZIJNSZORG

Het streven naar welzijn voor de burgers dient eveneens gericht te zijn op voldoening aan de opdracht de wereld tot verdere ontplooiing te brengen tot eer van de Schepper. De overheid moet er hierbij van uitgaan, dat de zorg voor het welzijn van de mens primair bij de burgers zelf berust.

Indien echter door een tekort schieten van het particuliere initiatief het voldoen aan deze opdracht in het publieke leven in het gedrang komt, behoort de overheid hierin te voorzien, maar dan met het oogmerk het particulier initiatief zodanig te activeren, dat de burgers zelf hun taak weer gaan erkennen. Hierbij behoort de overheid geen steun te verlenen aan activiteiten die tegen de roeping van de samenleving indruisen.

De gelden die in de sector van kunst en cultuur besteed worden, moeten voorts zoveel mogelijk de gehele bevolking ten goede komen, zodat muziekscholen een hogere prioriteit krijgen dan experimentele muziekuitvoeringen.

Het jeugdwerk dient te worden overgelaten aan hierop gerichte instellingen en verenigingen, tenzij de openbare orde positieve overheidsmaatregelen vereist. De overheid mag echter geen mede-verantwoordelijkheid aanvaarden voor vormen van jeugdwerk, hulpverlening aan jongeren of vormingswerk waarbij met Gods wet of met de wetten van het land geen rekening wordt gehouden.

Financiële steun aan vormen van ontspanning en recreatie is slechts op zijn plaats als deze de mens in staat stellen zijn taak beter te verrichten.

In de gevallen waar de overheid instellingen van maatschappelijk werk en gezinszorg subsidieert, mag de overheid deze subsidie niet aanwenden als instrument om de godsdienstige grondslag van dergelijke instellingen te veranderen. De overheid dient zich te onthouden van subsidiëring van kerkgenootschappen, dagbladen en of poitieke partijen.

Het is noodzakelijk het overgebleven natuur- en landschapsschoon veilig te stellen door planologische maatregelen of aankoop door de staat. Met name denken wij hierbij aan de aanwijzing van nationale parken en

landschapsparken. Het Waddengebied verdient daarbij bijzondere aandacht.

Aan een afzonderlijk ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk is onzes inziens geen behoefte. De afdeling Maatschappelijk werk kan beter bij het ministerie van Sociale Zaken worden ondergebracht, terwijl de afdelingen Cultuur en Recreatie resp. bij het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en dat voor Ruimtelijke Ordening plaats kunnen vinden.

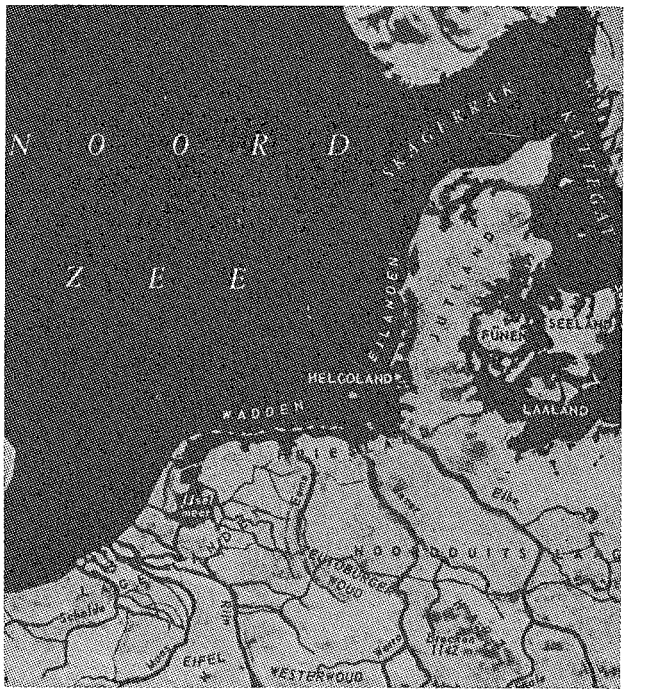

Ligging van Noord-Nederland en van het vasteland van Denemarken.

16. VERKEER EN VERVOER

De volgorde van aanleg van wegen volgens 't Rijkswegenplan-1968 moet bijdragen aan een betere regionale ontwikkeling en een evenwichtiger bevolkingsspreiding. Veel nadruk moet daarbij vallen op nieuwe wegen die de „randprovincies" onderling beter zullen verbinden. De voortschrijdende aanleg vanuit één, meestal in het westen gelegen, startpunt dient te worden gecompleteerd met gelijktijdige uitvoering van andere delen van deze verbinding. Prioriteit moet daarbij worden gegeven aan die gedeelten die de onveiligste en drukste delen van bestaande verbindingen kunnen vervangen. Bij de vaststelling van het tracé moet rekening worden gehouden met het leefklimaat.

Er dient meer inzicht te komen in de financiële uitvoerbaarheid van de wegenplannen van het Rijk en van de provincies.

In voldoende mate moet worden voorzien in particuliere en openbare parkeergelegenheden. Daarna dient voor het stallen van voertuigen op openbare wegen (langparkeren) een parkeerbelasting te worden ingevoerd, later te volgen door een verbod tot langparkeren. De openbare wegen kunnen hierdoor hun oorspronkelijke functie als verkeersweg terugkrijgen.

Aan een goed functionerend openbaar vervoer zowel in de steden als over het gehele land, met inbegrip van het streekvervoer, dient grote waarde te worden gehecht. Onrendabele lijnen die voor de ontwikkeling van een streek van groot belang zijn, dienen met overheidsgeld in stand te worden gehouden.

Getracht moet worden de slechte verbindingen tussen ons land en de meest nabije gebieden van Scandinavië te verbeteren. Daartoe moet de overheid, zo nodig in overleg treden met de Deense regering, onderzoeken of instelling van een internationaal autovervoer met goedkope tarieven tussen Noord-Nederland (Eemshaven, Delfzijl) en het vasteland van Zuidwest-Denemarken mogelijk is.

Het zeehavenbeleid in ons land moet meer dan tot nu toe nationaal worden gevoerd.

De regering moet onderzoeken welke uitbreidingen van bestaande zeehavens in de komende tientallen jaren voor een goede ontwikkeling van ons land noodzakelijk zijn. Op grond van uitkomsten van deze onderzoekingen moeten beslissingen voor de noodzakelijke uitbreidingen worden genomen, waarbij met de eisen van een goede ruimtelijke ordening rekening moet worden gehouden. Hierbij moet dan tevens worden aangegeven op welke wijze de gelden voor de nodige investeringen beschikbaar kunnen komen. Bij dit alles zal een selectief beleid van uitgifte van de beschikbare gronden moeten worden gevoerd.

17. WONINGBOUW, RUIMTELIJKE ORDENING

Het beleid van de regering dient er op gericht te zijn dat voor alle lagen van de bevolking passende huisvesting mogelijk is.

Het aantal jaarlijks te bouwen woningwetwoningen dient te worden teruggebracht tot geringere proporties. O.a. door voortgaande liberalisering van de huren moet worden bevorderd dat de huurprijzen van nieuwe en oude woningen op korte termijn met elkaar in harmonie worden gebracht.

Mede in verband met de stijgende huurprijzen zal het eigen-woningbezit in toenemende mate een bijdrage moeten leveren in de voorziening in de woningbehoefte. Hierdoor wordt de spaarzin van ons volk aangewakkerd en neemt het verantwoordelijk-

heidsbesef toe.

Er is in brede kringen onbehagen over de steriele en vaak monotone stadsuitbreidingen. Het is een normale zaak dat met de woonwensen van de bevolking als toekomstige gebruikers van de te bouwen woningen ernstig rekening wordt gehouden. Het zeer hoge aantal woningen in hoogbouw belemmert een vrije keus. Als deze vrije keus meer reëel wordt bij opheffing van de woningnood zal blijken, dat de keus voor deze hoogbouw in wezen kortzichtig was. Het vaak gehoorde argument, dat hoogbouw aanmerkelijk kostenbesparend werkt gaat in de praktijk niet op.

Het wonen in verpauperde wijken werkt de demoralisering in de hand. De regering zal meer faciliteiten moeten geven om de krotopruiming en de wijkverbetering effectief en op grote schaal te doen plaatsvinden. Het onderhoud van panden met historische waarde dient bijzondere zorg. Ook de bouw van woningen voor bejaarden en voor gehandicapten moet worden bevorderd.

De enorme verstedelijking brengt gevaren mee voor een gezond leefmilieu en gaat ten koste van de ontwikkeling van het gehele land. De oplossing daarvoor dient gezocht te worden in een betere spreiding van de bevolking over het gehele land, waardoor voorkomen kan worden, dat het groene hart van Holland dicht groeit, terwijl andere delen van het land ontvolken.

In dit kader dient de overheid aan een evenwichtige spreiding van werkgelegenheid, woonmogelijkheden, recreatie- en natuurgebieden veel aandacht te schenken. Wij achten het onjuist, terwille van economisch voordeel op korte termijn voorrang te geven aan projecten die op langere termijn het gehele milieu van wonen en werken in ernstige mate schaden.

Het eigen woningbezit dient met kracht te worden bevorderd.

DE KRACHT VAN ONZE KRACHT

Ziehier de voornaamste punten van een concreet en gezond politiek program. Als het tot een begin van uitvoering komt, zal dit betekenen dat eindelijk het roer in Nederland wordt omgegooid en dat er weer hoopgevende perspectieven zijn voor land en volk.

Wij mikken niet, gelijk de grote partijenblokken, met alle middelen op parlementaire meerderheden, al zouden we van harte blij zijn, wanneer heel het volk ons steunde in onze strijd voor een beter regeerbeleid. Maar de Bijbel leert ons, en de historie bevestigt het, dat het van grote waarde is, als in een tijd vol ongeloof en revolutie een volkskern standhoudt en moedig de worsteling aanbindt tegen het verval.

Ze *zijn* er in ons land: mannen en vrouwen die tégen de revolutie en vóór het Evangelie willen kiezen. Op hen allereerst doen wij een beroep. Werkt eraan mee dat straks de stem van het GPV nog krachtiger zal opklinken in de Tweede Kamer.

Het is nu nodiger dan ooit!

Wij beloven geen gouden bergen, maar wijzen op Gods beloften. Wie het daarmee wagen, zullen niet beschaamd uitkomen.

WILT U DAT HET PROGRAMMA DAT U IN DE VORIGE BLADZIJDEN HEEFT KUNNEN LEZEN, OVERAL WAAR DAT MOGELIJK IS TOT UITVOERING WORDT GEBRACHT? STEM DAN OP 29 NOVEMBER A.S. OP EEN VAN DE KANDIDATEN VAN HET GEREFORMEERD POLITIEK VERBOND. ZIJ ZULLEN AAN DE UITVOERING VAN DE GENOEMDE PUNTEN, ONDER BEDING VAN GODS ZEGEN, MET INSPANNING VAN ALLE KRACHTEN ARBEIDEN.

LIJST VAN KANDIDATEN

1.	P. JONGELING	Amersfoort
2.	Dr. A. J. Verbrugh	Dordrecht
3.	P. van Leeuwen	Berkel en Rodenrijs
4.	G. Veurink	Zwolle
5.	A. Kamsteeg	Amersfoort
6.	D. Smilde	Heerenveen
7.	Mr. P. W. Smits	Bilthoven
8.	G. J. Schutte	Zeist
9.	S. J. Sietsma	Zuidhorn
10.	L. Feijen	Assen
11.	Mr. P. A. C. Schilder	Assen
12.	Joh. Flink	's-Gravenhage
13.	A. J. de Visser	Zaamslag
14.	P. Kok	Spakenburg
15.	G. J. H. Harsevoort	Hardenberg
16.	J. Meijering	Zwolle
17.	S. J. Mullender	Laren (N.-H.)
18.	A. A. Basoski	Amersfoort
19.	Mevr. M. G. Idema-Schilder	Ede
20.	G. Gerritsma	Drachtstercompagnie
21.	B. Hamming	Groningen
22.	N. Padding	Eindhoven
23.	F. A. J. Th. Kalberg	Voorschoten
24.	W. Vreeken	Dordrecht
25.	G. Visser	Heerlen
26.	G. Spruijt	Enschede
27.	Drs. G. Karssenberg	Amersfoort
28.	J. A. Knepper	Emmen
29.	J. C. Nieuwlaat	Delft
30.	Ir. H. Wierenga	Zwolle

010407 68

Illustraties:

blz. 1. Uit „Neerlandia", 1972-1
blz. 6. Uit „Zeewezen", maart 1971
blz. 8. id., jan. 1972
blz. 10. Uit „Zelfbeschikking", sept. 1971
blz. 19. Uit „Chem. Wbl.", 2 okt. 1970
blz. 23. Uit „Het Koninkrijk der Nederlanden", feiten en cijfers (Staatsuitgeverij, 1971)